

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDEN GEZİ GÖZLEM VE İNCELEME METODUNUN
UYGULANMASINDA ORTAYA ÇIKAN PROBLEMLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ
(GÜNGÖREN İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖKSUN ÖZ

İşletme Anabilim Dalı
İşletme Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.AYŞİN KAPLAN SAYI

EKİM-2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDEN GEZİ GÖZLEM VE İNCELEME METODUNUN
UYGULANMASINDA ORTAYA ÇIKAN PROBLEMLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ
(GÜNGÖREN İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖKSUN ÖZ
(Y1212.041303)

İşletme Anabilim Dalı
İşletme Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.AYŞİN KAPLAN SAYI

EKİM-2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1212.041303 numaralı öğrencisi **Göksun ÖZ**'ün "ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDEN GEZİ GÖZLEM VE İNCELEME METODUNUN UYGULANMASINDA ORTAYA ÇIKAN PROBLEMLERE İLİŞKİN ÖĞRETİMEN GÖRÜŞLERİ: GÜNGÖREN İLÇESİ ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 07.09.2015 tarih ve 2015/17 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **Qubaygi** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **Y.KABUL!** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :06/10/2015

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Aysin KAPLAN SAYI

2) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Savaş AKGÜL

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Mualla MURAT

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖNSÖZ

Son yıllarda yaşanan ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, eğitim sisteminin ve yöntemlerinin de hızla gelişmesini sağlamıştır. Bu sebeple artık öğrenme ortamları ve var olan okul sistemleri içinde öğretim gözlemleri de tartışılmakta ve yeni arayışlara yönelmektedir. Bu çalışmayla gezi gözlem ve inceleme yönteminin eğitim ve öğretimdeki yerini ortaya koyarak bu konudaki problemlere yönelik öğretmen görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Evren ve örneklem olarak İstanbul Güngören ilçesindeki ilkokul ve ortaokullar seçilmiştir.

Araştırma beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; araştırmanın önemi, problemi, amacı, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları açıklanacaktır. İkinci bölümde; kavramsal çerçeve (literatür tarama) kısmında öğretim yöntemleri ve gezi-gözlem ve inceleme yöntemi kavramları açıklanarak, bu teknik ve yöntemlerin zorluklarına ve faydalarına yer verilecektir. Üçüncü bölümde; araştırmanın yöntemi, denekleri, uygulamanın işlemleri ve veri analizleri yer alacaktır. Dördüncü bölümde; yapılan uygulama ile elde edilen bulgular ve bulgulara ait yorumlar tablolarla açıklanacaktır. Beşinci bölümde ise; araştırmanın sonuçları ve tartışma ve bunlara bağlı olarak dile getirilen öneriler bulunmaktadır.

Bu çalışmayı sonuçlandırmamda görüşleri ile katkıda bulunan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Ayşin Kaplan Sayı' ya çok teşekkürü bir borç bilirim. Benden desteklerini esirgemeyen ve anket oluşturma safhasında değerli görüşlerini aldığım İstanbul Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Kaya Yılmaz, İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Görevlileri Esra Şimşek ve Gül Güler'e çok teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmayı tamamlamamda bana her zaman destek olan eşim Zühre Öz'e ve bana her konuda destek veren arkadaşlarım Fatih Usta ve Mehmet Ant'a yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Çalışmanın tüm ilgililere yararlı olmasını dilerim.

İstanbul, 2015

Göksun ÖZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vi
ÇİZELGE LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi	1
1.2. Problem Durumu	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar.....	4
2.KURUMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Öğrenme Ve Öğretim.....	6
2.1.1. Edilgen Öğrenme	8
2.1.2. Etkileşimli Öğrenme	8
2.1.3. Aktif (Etkin) Öğrenme	9
2.2. Öğretim Yöntem Ve Uygulamaları	10
2.2.1. Anlatım Yöntemi	10
2.2.1.1. Anlatım Yönteminin Yararları	11
2.2.1.2. Anlatım Yönteminin Sınırlılıkları	12
2.2.1.3. Anlatım Yöntemini Etkili Kullanmak İçin Yapılması Gerekenler.....	12
2.2.2. Soru Cevap Yöntemi	13
2.2.2.1. Soru Cevap Yönteminin Yararları	13
2.2.2.2. Soru Cevap Yönteminin Sınırlılıkları	13
2.2.2.3. Soru Cevap Yöntemini Etkili Kullanmak İçin Yapılması Gerekenler.....	14
2.2.3. Gösteri Yöntemi.....	15
2.2.3.1. Gösteri Yönteminin Faydaları	15
2.2.3.2. Gösteri Yönteminin Sınırlılıkları	16
2.2.3.3. Gösteri Yöntemini Etkili Kullanım İlkeleri	16

2.2.4. İş ve Deney Yöntemi	16
2.2.4.1. İş ve Deney Yönteminin Yararları	17
2.2.5. Problem Çözme Yöntemi	17
2.2.5.1. Problem Çözme Yöntemine Dayalı Öğrenmenin Sınırlılıkları	19
2.2.6. Örnek Olay İncelemesi Yöntemi	19
2.2.7. Beyin Fırtınası	19
2.2.8. Dramatizasyon.....	20
2.2.9. Proje Çalışması	20
2.2.10. Gezi Gözlem Yöntemi	20
2.2.10.1. Tanım	20
2.2.10.2. Gezi Gözlem Yönteminin Modelleri	22
2.2.10.3. Gezi Gözlem Yöntemini Uygulama Çeşitleri	23
2.2.10.4. Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin Planlanması ve Uygulanması.....	23
2.2.10.5. Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin Hazırlık Safhası	25
2.2.10.6. Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin Uygulama Safhası	27
2.2.10.7. Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin Sonuç Safhası	29
2.2.10.8. Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin Etkili Olabilmesi İçin Rehber İlkeler.....	30
2.2.10.9. Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin Faydaları ve Zorlukları	31
2.2.10.10. Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin Uygulanmasında Yaşanan Zorluklar	35
2.3. İlgili Araştırmalar.....	37
3.YÖNTEM.....	41
3.1. Araştırma Modeli	41
3.2. Araştırmanın Evreni	41
3.3. Veri Toplama Aracı	42
3.4. Verilerin Toplanması	43
3.5. Verilerin Analizi	43
4.BULGULAR VE YORUM.....	45
4.1. Frekans ve Yüzde Değerleri	45
4.2. Kay Kare(Ki Kare) Analiz Sonuçları	63
5.SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	69
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	69
5.1.1. Gezi Gözlem Ve İnceleme Metodunun Kullanımına İlişkin Sonuçlar Ve Tartışma	69
5.1.2. Gezi Gözlem ve İnceleme Metodunun Kullanımında Karşılaşılan İdari Zorluklar Engellere İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	71
5.1.3. Gezi Gözlem Ve İnceleme Kullanımında Karşılaşılan Veli Ve Öğrencilere İlişkin Sonuçlar Ve Tartışma	72
KAYNAKLAR.....	79
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ.....	91

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
Bkz.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
Diğ.	: Diğerleri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
N	: Denek Sayısı
P	: Anlamlılık Düzeyi
sd.	: Standart Değer
s.	: Sayfa
SS	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Diğerleri
Yay.	: Yayınları

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3.1: Örneklemeye Giren Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili İstatistiksel Bilgiler. ..	42
Çizelge 4.1 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.	45
Çizelge 4.2 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı.	45
Çizelge 4.3 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılına Göre Dağılımı. ..	46
Çizelge 4.4 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Kariyer Basamağına Göre Dağılımı.....	46
Çizelge 4.5 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.	47
Çizelge 4.6 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı.	47
Çizelge 4.7 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Kurumdan Memnuniyetlerine Göre Dağılımı.	48
Çizelge 4.8 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 1'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	48
Çizelge 4.9 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 2'ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	49
Çizelge 4.10 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 3'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	49
Çizelge 4.11 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 4'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	50
Çizelge 4.12 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 5'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	50
Çizelge 4.13 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 6'ya Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	51
Çizelge 4.14 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 7'ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	51
Çizelge 4.15 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 8'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	52
Çizelge 4.16 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 9'a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	52
Çizelge 4.17 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 10'a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	53
Çizelge 4.18 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 11'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	53
Çizelge 4.19 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 12'ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	54
Çizelge 4.20 : Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 13'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	54

Çizelge 4.21 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 14'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	55
Çizelge 4.22 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 15'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	55
Çizelge 4.23 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 16'ya Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	56
Çizelge 4.24 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 17'ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	56
Çizelge 4.25 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 18'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	57
Çizelge 4.26 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 19'a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	57
Çizelge 4.27 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 20'ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	58
Çizelge 4.28 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 21'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	58
Çizelge 4.29 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 22'ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	59
Çizelge 4.30 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 23'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	59
Çizelge 4.31 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 24'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	60
Çizelge 4.32 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 25'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	60
Çizelge 4.33 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 26'ya Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	61
Çizelge 4.34 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 27'ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	61
Çizelge 4.35 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 28'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	62
Çizelge 4.36 :Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 29'a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.	62
Çizelge 4.37 :Öğretmenlerin Gezi Gözlem Tekniğini Kullanma Düzeyi.	63
Çizelge 4.38 :Öğretmenlerin Gezi Gözlem Tekniği Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri.	64
Çizelge 4.39 :Öğretmenlerin Gezi Gözlem Yerlerini Önceden Gidip Görmeleri Düzeyleri.	65
Çizelge 4.40 :Öğretmenlerin Gezi Gözlem Kullanmadan Önce Gidilecek Yerlerle İlgili Pano Broşür Hazırlama Düzeyleri.	66
Çizelge 4.41 :Öğretmenlerin Gezi Sırasında Geziye Katılan Çocukların Sağlığına İlişkin Problemlerde Ne Yapacaklarını Bilme Düzeyleri.	67
Çizelge 4.42 :Öğretmenlerin Gezi Gözlem Yöntemini Uygulamak İçin Zamanlarının Mevcut Olma Düzeyleri.	68

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

ŞEKİL 2.1: Öğrenme Piramidi.....	9

**ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDEN GEZİ GÖZLEM VE İNCELEME
METODUNUN UYGULANMASINDA ORTAYA ÇIKAN PROBLEMLERE
İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(GÜNGÖREN İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

ÖZET

Eğitimde, hedeflenen amaçlara ulaşmak için çeşitli öğretim teknikleri uygulanmaktadır. Bir dersin veya bir konunun öğretimi rastgele, amaçsız ve yöntem olmadan düşünülemez. Özellikle yöntem, öğretim etkinlikleri için önemli bir esas niteliğindedir. Bu araştırmada, okullarda uygulanan öğretim yöntemlerinden biri olan gezi gözlem ve inceleme eğitim metodunun kullanımı, bu metodun uygulanmasında ortaya çıkan problemlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerine yer verilmesi amaçlanmıştır. Tezin kapsamında ise öğretim yöntemleri anlatıldıktan sonra bu yöntemlerden gezi gözlem ve inceleme metodu ayrıntılı olarak ele alınıp öğretmenlerin konu ile ilgili görüşlerine uygun bir çalışma ile yer vermeye çalışılacaktır. Araştırmanın verileri 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, İstanbul ili Güngören ilçesindeki altı ilkokul ve ortaokulda görev yapan 56 sosyal bilgiler, 51 fen bilimleri, 62 Türkçe ve 131 diğer (sınıf, resim, müzik, İngilizce vd.) olmak üzere 300 öğretmenden toplanmıştır. Verilerin toplanmasında betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada uzman görüşleri alındıktan sonra araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen öğretmen görüşleri SPSS paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde dağılımın belirlenmesi için frekans ve yüzdelik değerleri, önemli görülen değişkenler arasındaki farkın anlamlılık düzeyini belirlemek amacıyla ki kare analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanırken okul idarelerinin geziler konusunda olumlu tutum sergilediklerini ortaya koymuşlardır. Öğretmenler gezi gözlem sırasında uygulanan idari izinlerin gerekli olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin ise genel olarak gezi gözlem ve inceleme yöntemini uygularken kurallara uygun olarak davrandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin en çok karşılaştıkları zorluklardan bazıları olarak, velilerin gezi gözlem ve inceleme metodu hakkında yeterince bilgi sahibi olmamaları, velilerin gezi masraflarını karşılamakta sıkıntı çekmeleri oldukları görülmektedir. Ayrıca gezi gözlem sırasında öğrencilerin tehlikeli durumlarla karşılaşabilme olasılığının olması, öğretmenleri gezi gözlem hakkında olumsuz düşünmelerine sebep olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gezi gözlem ve inceleme metodu, Öğretim yöntemleri, Yaparak yaşayarak öğrenme

TEACHING METHODS OF THE EXCURSION OBSERVATIONS AND REVIEW OF THE PROBLEMS THAT ARISE TO TEACHER FEEDBACK (EXAMPLE OF THE GÜNGÖREN DISTRICT)

ABSTRACT

In order to achieve the targeted objective in education, various teaching activities are implemented. Teaching of a subject or a lesson can not be taught in a promiscuous way, randomly and with no aim. Certain methods particularly, are an attribution to teaching techniques. This study shows the problems that arise from teachers who use the implementation of the ‘excursion observation’ method in schools, and it is aimed to view their opinions. After the explanation of the teaching methods and the effectiveness of these observation trips, with a quantitative study the opinions of the teachers in the concept of this thesis will be shown. The data in this study is from 2013-2014 Academic Year of 6 primary and secondary schools in the district of Güngören / Istanbul. There are 56 social studies, 51 science and technology, 62 Turkish and 131 other (homeroom, visual arts, music, English etc) in total of 300 teachers in these 6 schools who provided information to help in collecting data for this survey. After the collection of the views of experts in this study, the collectors quantification was used. The teachers opinions used in this research, results that are obtained are analyzed in the SPSS package program. In the analysis of the data, the frequency of the distribution and the percentile values are determined.

As a result of the research, teachers who use this method of ‘the excursion observations’ have shown the administrative body a positive outcome. Teachers believe permissions should be applied during the excursions. Where as the students in general obey the rules when this method of ‘the excursion observation’ is provided. However, the teachers main problem using this method, comes from the parents as they think the teachers are not qualified enough to provide this method and they also find it hard to provide financial support for these excursions. Also, a negative aspect the teachers come across is the fact of student being left in a dangerous situation.

Key words: Excursion Observations, Teaching Methods, learn by living and doing something.

1.GİRİŞ

Bu bölümde “Öğretim Yöntemlerinden Gezi Gözlem ve İnceleme Metodunun Uygulanmasında Ortaya Çıkan Problemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri (Güngören İlçesi Örneği)” isimli çalışmanın önemi, problem durumu, amacı, yöntemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar açıklanmaya çalışılmıştır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Eğitim bir amaçla başlamalı, öğrenme öğretme etkinlikleri ile devam etmeli ve değerlendirme ile son bulmalıdır. Amacın belirlenmesinden sonra öğretim etkinliklerine geçilmelidir. Eğitimi gerçekleştirecek olanlar ise bu etkinliklerdir (Akgündüz, 2005).

Kaptan’a (1999) göre, bilgi çağının yaşandığı günümüzde eğitim sisteminde temel amaç, öğrencilere mevcut olan bilgileri aktarmak yerine bilgiye nasıl ulaşacağı ile ilgili becerileri kazandırmak olmalıdır. Bu da üst düzey zihinsel süreç becerileriyle olur.

Yararlı bir öğretimin meydana gelmesinde öğretmenin rolü çok önemlidir. Öğretmenlerin mutlaka kendi branşlarındaki öğretim yöntemlerini çok iyi kullanabilen kişiler olması gerekmektedir (Şentürk, 2009).

Ülkemizin eğitim sistemi, çağın gereksinimlerine göre değişmekte ve bu değişim yeniden yapılanmayı gerektirmektedir. Bu değişim ile birlikte derslerde kullanılacak yeni yöntem ve teknikler eğitim bilimleri içerisindeki yerini almaktadır. Ancak geleneksel yöntemler de yeri ve zamanı geldikçe ya bağımsız olarak ya da diğer yöntem ve tekniklerle birlikte kullanılmaya devam etmektedir. Okullarda kullanılan öğretim yöntemlerinden birisi de gezi-gözlem ve inceleme yöntemidir. Öğretmenler gezi-gözlem metodunu teorik olarak bilmekte ya da bildiklerini düşünerek eksik

uygulamaktadırlar. Bazı eğitimciler de geri dönüt ya da ön hazırlık yaptırmadıkları için yapılan geziler amacına ulaşamamaktadır.

Bu konuda bir diğer sorun da gezi yapmak isteyen öğretmenlerin bazılarının yönetsel ve idari sorunlardan dolayı bu yöntemden vazgeçmeleridir. Yöntemin sık kullanılır hale gelebilmesi için sorunların derinlemesine araştırılması ve problemlere çözüm yolları bulunması gerekir. Bu araştırmada gezi gözlem ve inceleme metodunun uygulanmasında ortaya çıkan problemlerin saptanarak çözüm yolları ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

1.2. Problem Durumu

Öğretim yöntemlerinin öğrenci merkezli yöntemler olması, öğretimin daha etkili olması açısından önemlidir. Faydalı bir öğrenme faaliyetinin yaparak ve yaşayarak gerçekleşeceği, öğrenmede öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve bilgilerinin önemli olduğu artık herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Buna rağmen, öğretmenlerin çoğunluğu kolay olması nedeniyle her konu için tek bir yöntem kullanmakta ve en iyi bilinen öğretim yöntemlerinden anlatım yöntemini tercih etmektedirler.

Öğrencinin merkezde olduğu öğretim yönteminde, öğretimin daha verimli olması için kullanılan en etkili yöntemlerden birisi de gezi gözlem ve inceleme yöntemidir. Bu öğretim yöntemi, öğrenciyi aktif hale getiren bir öğretim yöntemidir.

Gezi-gözlem metodu öğrenciye gözlemleri doğrultusunda bilgiye ulaştıran ve ulaştığı bu bilgiyi yaparak yaşayarak farklı ortamlarda kullanma becerisi sunan bir metottur. Öğrencinin yaparak ve yaşayarak öğrenmesi, öğrenci üzerinde öğrenmenin daha kalıcı olmasını sağlamakta ve duygularına hitap etmektedir. Sınıf içi çalışmalarını tamamlamak ve daha anlamlı kılmak amacıyla, bir olayı veya varlığı bulunduğu yerde ve doğal şartları içinde planlı bir şekilde inceleme yaptırarak öğretme yoludur. Gezi gözlem ve inceleme yöntemi, bunu sağlaması açısından öğretim teknikleri arasında farklı bir yere sahiptir.

Ancak bu metot diğer öğretim metotlarına oranla daha az kullanılmakta ve diğer yöntemlerde olduğu gibi bazı zorlukları da içerisinde barındırmaktadır. Gezi gözlem ve inceleme yöntemi; genelde masraflı bir yöntem olması, hazırlık ve

uygulanmasında geniş zaman ve gayret istemesi, okula ve öğretmenlere disiplinin sağlanması ve güvenlik tedbirlerinin alınması gibi sorumluluklar yüklemesi, öğretmenlerin birçok bürokratik sorunla karşılaşması, okul yöneticileri, öğretmenler ve MEB yönetmeliklerinde yeterince desteklenmemesi sebeplerinden dolayı böyle bir araştırma yapmaya karar verilmiştir.

Bu çalışmada İlkokullarda ve Ortaokullarda uygulanan öğretim yöntemlerinden gezi-gözlem ve inceleme metodunun uygulanmasında ortaya çıkan problemler nelerdir? sorusuna cevap aranacaktır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Öğrenmelerde kalıcılığı daha fazla sağlamak için bireyin bütün duyularına hitap etmek gerekir. Öğretim ortamının içerisine ne kadar çok duyu girerse öğrenme o kadar çok etkili olacaktır. Gezi-gözlem ve inceleme metodunun kullanıldığı bir öğretim ortamı öğrencilerin işitme, görme ve dokunma gibi duyularını harekete geçirir. Bu durum yapılan öğretimin öğrencilerde kalıcı öğrenmelerin meydana gelmesini sağlar. Gezi gözlem ve inceleme yöntemi, değişik öğrenme durumlarında, birçok konunun öğretiminde, öğrenmeyi kolaylaştıran ve daha etkili kılan önemli bir yöntemdir. Birçok konunun öğretiminde faydalanılması gereken ve öğretimi daha etkili hale getireceğine inanılan gezi gözlem ve inceleme yönteminin, öğrencilerin başarılarını artırırken çeşitli zorluklar ve problemlerle karşılaşmaktadır. Yapılan araştırmanın temel amacı ilkokul ve ortaokullarda uygulanan öğretim yöntemlerinden gezi gözlem ve inceleme metodunun uygulanmasında ortaya çıkan problemlerin neler olduğu ve karşılaşılan sorunlarla ilgili çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmanın başlıca varsayımları şunlardır:

Öğretmenlerin görüşme sorularına samimi ve dürüst bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

Ölçme araçlarının kapsam geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulması yeterlidir.

Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak için taranan kaynaklar güvenilir ve yeterli bilgi vermektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

2013-2014 eğitim öğretim yılında,

İstanbul ili Güngören ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görevli olan 300 öğretmen ve yönetici ile,

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların benzer gruplara genellenebilmesi,

Araştırmada kullanılan anket ve bu anketin ölçtüğü düşünülen nitelikler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Bireyin kendi yaşantısı yoluyla davranışlarında istendik yönde (eğitimin amacına uygun olarak) değişim meydana getirmesi sürecidir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1994).

Yöntem: Bir problemi çözmek, bir olayı sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi hedeflere ulaşmak için bilinçli olarak seçilen bir yoldur (Güngördü, 2002).

Öğretme: Bireyin davranışlarında değişiklik meydana getirmek için bir kişi ya da grup tarafından yapılan etkinliklerin tümüdür (Büyükkaragöz ve Çivi, 1994).

Öğretim: Öğretim kurumlarında, belli bir süre içindeki öğretilerin tamamıdır (Liebarman, 1956), (Akt. Kaplan, 2002).

Öğrenme: Bireyin hazır bulunuşluk seviyesine göre bulunduğu çevreyle etkileşimi sonucunda, yeni davranışlar kazanmak için ya da eski davranışının değiştirilebilme sürecidir (Binbaşıoğlu, 1983), (Akt.Kaplan 2002).

Gezi-gözlem: Gözlem, öğretim açısından, varlıkları ve sosyal olayları, doğal ortamları içinde planlı ve amaçlı bir çalışma ile incelemektir (Küçükahmet, 1989), (Akt.Kaplan 2002). Gezi ise, amacın üzerine bir olay veya bir yeri görmek için yapılmaktadır (Doğanay, 1993).

Gezi-gözlem yöntemi: Eğitim kurumundaki amaçları gerçekleştirmek için eğitim kurumu tarafından düzenlenen geziye ilişkin etkinliklerin tümüdür (Küçükahmet,1998).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öğrenme Ve Öğretim

Eğitim bir amaçla başlamalı, öğrenme öğretme etkinlikleri ile devam etmeli ve değerlendirme ile son bulmalıdır. Amacın belirlenmesinden sonra öğretim etkinliklerine geçilmelidir. Eğitimi gerçekleştirecek olanlar ise bu etkinliklerdir (Akgündüz, 2005).

Kaptan'a (1999) göre, bilgi çağının yaşandığı günümüzde eğitim sisteminde temel amaç, öğrencilere mevcut olan bilgileri aktarmak yerine bilgiye nasıl ulaşacağı ile ilgili becerileri kazandırmak olmalıdır. Bu da üst düzey zihinsel süreç becerileriyle olur. Onların hayata kolay adapte olmaları, buldukları çevreyi iyi tanımalarına ve olaylar arasında neden sonuç ilişkisini kurarak sonuç alma yollarını öğrenmelerine bağlı olduğunu belirtmiştir.

Karasar 'a (1999) göre gözlem; ” Belirli bir kimse, yer, olay, nesne, durum ya da şarta ait bilgi toplama amacıyla, belirli hedeflere yöneltilmiş bir bakış ve dinleyiş olarak tanımlanabilir. Gözlem tekniğinin en önemli üstünlüğü, gözlenenin doğal ortamı içinde araştırılarak, yansız ve doğru bilginin elde edilmiş olmasıdır.” diye tanımlamıştır.

Bilim ve teknolojiadaki gelişme ve değişme hem öğretmen ve öğrenciler için, hem de toplumdaki bireyler için tüm yaşantıları boyunca öğrenme süreci içinde olmalarını gerektirmektedir. Bu durumda; öncelikle öğretmenin “öğrenmeyi” öğrenmesi ve meslek hayatında özellikle eğitim bilimleri ve eğitim teknolojisindeki değişimleri takip ederek kendisini sürekli geliştirmesi gerekmektedir. Okullar ise eğitimin merkezine öğrenciyi almalı ve öğretmen rehberliğinde öğrencinin aktif olduğu bir sisteme dayandırılmalıdır (Eroğlu, 2006).

Fidan ve Erden'e (1994) göre, öğrenme ve öğretme sürecinde başarı sağlamak için birçok öğretim yöntemi bulunmaktadır. Bu yöntemlerin her birinin kullanılması için koşullar birbirinden farklıdır. Öğretmenlerin başarılı olabilmesi için bu yöntemlerden kendilerine, öğrencilerine ve kazandırmak istedikleri davranışlara göre seçimlerini yapmaları gerekmektedir.

Saban (2000) öğrenmeyi açıklayan davranışçı ve bilişsel kuramların olduğunu belirtmektedir. Davranışçı kurama göre öğrenmeyi, yaşantılar sonucunda bazı davranışlarda gözlenebilen değişiklik olarak tanımlamıştır. Bilişsel açıdan öğrenmeyi ise, bireylerin zihinsel yapılarında olan değişme olarak tanımlamıştır.

Ülgen (1997) olgunlaşma ve içgüdüsel nedenlerden dolayı meydana gelen değişikliklerin öğrenme ile ilişkili olmadığını belirtmiştir. Öğrenmeyi bir ürün ve süreç olarak açıklamıştır. Ürün olarak öğrenmeyi bireyin kendi çevresiyle etkileşimi sonucunda davranışlarında ve zihinsel yapısında meydana gelen doğrudan ya da dolaylı gözlenebilen özellikler, süreç olarak öğrenmeyi ise, bireyin etkileşim ortamının duyuranları algılayarak belleğine kaydetmesi olarak tanımlamıştır.

Variş, öğretimi öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istendik davranışların oluşması için uygulanan süreçlerin tümü şeklinde tanımlamaktadır (Variş, 1978).

Aytuna, öğretimi öğretmenlerin öğretim kurumlarında bulunan öğrencilerin fiziki ve ruhi-zihni gelişmeleri ve hayat şartlarına kolayca uyum sağlamaları için yaptıkları etkinlikler şeklinde tanımlamaktadır (Aytuna, 1963).

Öğretmenin öğrenme sürecini, etkinlikle yerine getirmesi gerekir. Öğretmenin öğretim etkinliğini başarı ile yerine getirebilmesi için konuyu öğrencinin düzeyine göre işleme, konunun özelliğine, amacına ve içeriğine uygun öğretim yöntemlerini seçmesi, öğretmeyi ve öğrenmeyi etkileyen faktörleri dikkate alması, ders işleme etkinliği sırasında öğretmenin öğrenci ile etkili bir iletişim kurması gerekir. Bu iletişimin kurulmasında öğretim yöntemleri önemlidir (Ekici, 2000).

Küçükahmet, öğretmenlerin yöntem seçimini etkileyen faktörleri şu şekilde sıralamıştır;

1. Öğretmenin yönetime uygunluğu
2. Zaman ve fiziksel etkenler

3. Maliyet

4. Öğrenci grubunun büyüklüğü

5. Konunun özelliği

6.Öğretim sonucunda öğrencide geliştirilmek istenen özellikler (Küçükahmet, 1998).

Açıkgöz (2004), klasik yöntemleri (anlatma metodu, soru-cevap metodu) “edilgen öğretme” olarak belirtmektedir. Bu kapsama giren öğretim yöntemlerinin öğrenciye fazla bir şey kazandırmadığını belirtmiştir. Öğretim yöntem ve teknikleri “edilgen”, “etkileşimli” ve “aktif” öğrenme grupları olarak karşılaştırılabilir (Açıkgöz, 2004).

2.1.1. Edilgen öğrenme

Edilgen öğrenmede öğrenci hareketsiz bir biçimde oturarak öğretmenin yaptığı konuşmaları dinlemek mecburiyetindedir. Öğrencilere öğretim sürecin de bilgiyi kullanma imkânı verilmez. Öğrenciler ezberciliğe ve hazırcılığa alıştırılır.

Öğrenciler ne kadar çok ezber yaparlarsa o kadar çok başarılı olurlar. Bu durum öğrencileri bilişsel olarak edilgenleştirir (Açıkgöz, 2004).

Edilgen öğrenmede öğretme-öğrenme sürecinin odak noktası öğretmen olduğu için, öğrenci farklılıkları ve konular dikkate alınmaz. Öğrenme-öğretme sürecinde iletişim öğretmenden öğrencilere doğru tek yönlüdür. Edilgen öğrenme bütün eğitimciler tarafından eleştirilse de, halen okullarımızda kullanılmaktadır (Korkmaz, 2006).

2.1.2. Etkileşimli öğrenme

Öğrenciler edilgen öğrenmedeki kadar pasif değildirler. Öğrenciler soru-cevap yönteminde olduğu gibi soruları cevaplamak ve tartışma yönteminde olduğu gibi düşüncelerini savunmak için çaba harcar. İletişim tek yönlü olmaz (Açıkgöz, 2004).

Etkileşimli öğretilmede de öğretim sürecinin odak noktası yine öğretmendir. Yapılan etkinliklerde öğrenciler sorumluluk alıyor olsa bile yine merkeze alınan öğretmendir. Öğrencileri aktifleştiren tartışma yönteminde tartışmanın az sayıda öğrenciyle devam ettirilmesi ve öğrencilerin tartışmaya katılmakta zorlanması gibi nedenlerle bu yöntem edilgen öğrenme biçimine dönüşmektedir (Açıkgöz, 2004).

2.1.3. Aktif (etkin) öğrenme

Öğretimde öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin öğrendiği bilgileri kullanarak günlük yaşantısıyla bağlantı kurabilecek etkinlikler yaptıran ve öğrencinin edindiği bilgileri bir yapılandırma sürecinden geçirmesi gerektiğini kabul eden öğrenme, aktif öğrenme sürecinin içerisinde ya bir yöntem ya bir yaklaşım ya da birkaç yöntemin bir arada kullanılmasıyla meydana gelen bir öğrenme modeli olacaktır (Korkmaz,2006).

Aktif öğrenmenin etkili olduğu bir örnekte, McNeil ve Wellesley'in öğrenme piramidi gösterilebilir.

Şekil 2. 1 : Öğrenme Piramidi

(Mcneil ve Wellesley), (Akt.Korkmaz, 2006).

Başarılı bir öğretimin olması için öğretmenin rolü çok önemlidir. Bundan dolayı öğretmenlerin de kendi alanlarındaki öğretim yöntemlerini çok iyi kullanıyor olması gerekir(Şentürk , 2009).

Öğrencilerin okullarda kullandıkları ders kitapları dışında bilgi edinebilecekleri değişik kaynaklara ulaşabilme yolları ve değişik kaynaklar için öğrenciler mutlaka bilgilendirilmesi gerekmektedir (Okur, 2003).

Öğretmenlerin gezi-gözlem ve inceleme metodu dışındaki öğretim yöntemlerini uygulayabilmeleri için bu alanda kendilerini yetiştirmiş olmaları, kendilerini geliştirebilecek kaynakları yakından takip etmeleri gerekir (Ertuğ, 2007).

Ülkemizin eğitim sistemi, çağın gereksinimlerine göre değişmekte ve bu değişim yeniden yapılanmayı gerektirmektedir. Bu değişim ile birlikte derslerde kullanılacak yeni yöntem ve teknikler eğitim bilimleri içerisindeki yerini almaktadır. Ancak geleneksel yöntemler de yeri ve zamanı geldikçe ya bağımsız olarak ya da diğer yöntem ve tekniklerle birlikte kullanılmaya devam etmektedir. Bu yöntemlerden birisi de gezi-gözlem yöntemidir. Öğretmenler gezi-gözlem metodunu teorik olarak bilmekte ya da bildiklerini düşünerek eksik uygulamaktadırlar. Bazı eğitimciler de geri dönüt ya da ön hazırlık yaptırmadıkları için yapılan geziler amacına ulaşamamaktadır. Bu konuda bir diğer sorun da gezi yapmak isteyen öğretmenlerin bazılarının yönetsel sorunlardan dolayı bu yöntemden vazgeçmeleridir. Yöntemin sık kullanılır hale gelebilmesi için sorunların derinlemesine araştırılması ve problemlere çözüm yolları bulunması gerekir. Bu araştırmada gezi-gözlem ve inceleme yönteminin uygulanmasında ortaya çıkan problemler ortaya koyularak bu problemlere çözüm yolları bulunmaya çalışılacaktır.

2.2. Öğretim Yöntem ve Uygulamaları

Anlatım, soru-cevap, tartışma, gösteri, gösterip yaptırma, örnek olay, problem çözme, etkin bir öğretim için yöntem zenginliğine gitmek artık evrensel bir kural haline gelmiştir. Öğretmenin etkin bir öğretim için seçim yapabileceği yöntem sayısı sınırsızdır (Küçükahmet, 2002).

2.2.1. Anlatım yöntemi

Anlatım yöntemi geleneksel bir yöntem olarak geçmişte ve günümüzde kullanılan öğretim yöntemlerinin birisi olarak kabul edilir. Bu yöntemin çok sık kullanılmasına

yönelik birçok eleştirinin olmasıyla birlikte, günümüzde kullanılmaya devam etmektedir (Erden, Tarihsiz).

Modern öğretim tekniklerinde anlatım çok fazla yer almamakla birlikte, yine de öğretmenler bu yöntemden belli zamanlarda yararlanma ihtiyacı duymaktadır (Küçükahmet, 1997). Genellikle konuların giriş bölümünde, konuyu özetlerken ve konuyla bilgi verirken bu yöntem kullanılabilir (Barth ve Demirtaş, 1997).

Anlatım yönteminde önemli olan yerinin ve zamanının iyi ayarlanmasıdır. Öğretmen, anlatım yöntemini kullanırken öğretimin öğrenci merkezli olmasına dikkat etmeli ve kendisi de gerektiğinde öğrencilerle birlikte anlatıma katılmalıdır. Belli bir kural ve plan olmadan bu yöntem kullanıldığı zaman verimsiz ve etkisiz olan yöntem, iyi yapılan planlamayla birlikte kullanıldığında birçok faydası görülebilir. Anlatım yöntemi iyi uygulandığında kısa zamanda öğrencilere bilgi aktarılması, öğrencilerin hem not alarak hem de dinleyerek öğrenmenin daha kalıcı olması sağlanmalıdır (Beydoğan, Tarihsiz).

Öte yandan anlatım yönteminin sınırlılıkları ise; uzun ve sıkça tekrar edilen bir anlatımın sıkıcı hale gelmesi, öğrencilerin ilgilerinin belirlemesinin güçleşmesi, öğrencilerin pasif olmaları, anlatım sırasında öğrencilere soru sormalarına izni verilmediği için geri bildirim ortadan kaldırması, öğrenci öğrenmede pasif olduğundan dolayı iyi bilişsel öğrenme olmamasıdır (Küçükahmet,1997).

Anlatım yöntemini, Formal anlatım ve İnfomal anlatım olarak inceleyebiliriz.

Formal anlatım; Öğretmence sunum yapılarak geniş bir öğrenci kitlesinebilgi verilir. Öğrencilerin katılımı olmaz.

İnfomal anlatım; Öğrencilerin katılımı olur. Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim karşılıklı olup, öğrenci sayısının en fazla kırk kişi civarın da olması gerekir.

2.2.1.1. Anlatım yönteminin yararları

Anlatım yönteminde düşünceler sırayla ve bir düzen içinde açıklanır. Anlatım yönteminde fazla zaman, fazla emek ve fazla masraf yoktur, öğretmen, bilgilerini kısa yoldan öğrencilere aktarır, anlatım yöntemi soyut kavramların öğretiminde

yararlıdır. Anlatım yöntemini kalabalık sınıflarda kullanmak yararlıdır. Dinleyerek öğrenmeye yatkın olanlar için verimli bir öğrenme yoludur (Kemertaş, 2003).

2.2.1.2. Anlatım yönteminin sınırlılıkları

Anlatım yönteminde daha çok kulak uyarılmaktadır. Görsel ve devimsel kişiler, öğretimden gerektiği kadar yararlanamazlar. Her konuda anlatma yöntemini kullanmak öğretimi sıkıcı hale getirir. Öğrenciyi öğrenme sorumluluğundan uzaklaştırır, öğrenciler etkinlik yapmadıkları için kazanılan bilgiler çok çabuk unutulur.

Öğretmen öğrencilerinin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını tanıyamaz, öğrenciler bilgileri hazır bir şekilde alıp ezberledikleri için, öğrenciler akıl yürüterek öğrenemezler ve problem çözme yeteneğini kazanamazlar. Öğrencilerin dikkat süreleri 15–20 dakikayı geçmediği için, bilgiler ayrıntılı olarak iletilemez.

2.2.1.3. Anlatım yöntemini etkili kullanmak için yapılması gerekenler

Büyükkaragöz ve Çivi'ye (1999) göre anlatım yöntemini etkili kullanmak için yapılması gerekenler şöyle sıralanmıştır; sınıftaki öğrencilerin konuyu iyi anlayabilmeleri için öğretmenin ses tonunun ve diksiyonunun iyi olması gerekir. Öğretmen, öğrencilerinin dikkatini çekebilmek için jest ve mimikler yapmalıdır. Konunun ana hatları öğrencilere belirtildikten sonra, konunun içeriği tek tek ve anlamlı bir sıra ile anlatılmalıdır. Konu anlatılırken, bilinenden bilinmeyene, örnekten kurala, basitten karmaşığa doğru bir sıra izlemelidir. Öğretmen, öğrencilerinin seviyesine uygun olacak bir şekilde anlatımı yapmalıdır. Öğretmen ara sıra sorular sorarak öğrencileri düşünmeye yöneltmelidir. Öğretmen konuyu anlatırken, öğrencilerle göz temasını kaybetmemesi gerekir. Araç gereçlerle anlatım zenginleştirilmelidir. Öğretmen öğrencilerinin konuyu anlayıp anlamadıklarından emin olmalı, öğrencilerinin dikkatinin dağıldığını anladığında, dikkat çekici önlemler almalıdır. Anlatımdan sonra, öğretmen öğrencilere kısa cevaplı sorular sorarak değerlendirme yapmalıdır. Öğretmenin anlatım yöntemini etkili kullanabilmesi için, anlatacağı konuyu çok iyi hazırlaması ve konuyu çok iyi bilmesi gerekir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999).

2.2.2. Soru cevap yöntemi

Soru-cevap yöntemi, öğrencide mevcut olan bilgilerin hatırlatılması ve öğretmenin verdiği bilgilerle bütünleştirilmesi ve değerlendirmesi için kullanılan yöntemdir. Uzun bir geçmişe sahip olan “Sokrates Tekniği” diye de bilinen yöntem, öğretmenin hazırlamış olduğu soruların öğrencilere sorulması ve alınan cevapların değerlendirilmesine dayanır (Demircioğlu, 2003). Bu yöntemde amaç, öğrencinin dikkatini belli bir noktaya çekmek, duygu ve düşüncelerini anlamlandırmasına katkı sağlamaktır. Bu yöntem sayesinde öğretmen, öğrenciyi zihinsel olarak formlaştırılmış olur (Beydoğan, Tarihsiz).

Öğretmen anlattığı konunun anlaşılması için öğrencinin ilgi alanlarını iyi belirlemeli ve öğrencinin kontrolünü sağlamalıdır. Sorulacak sorular özenle seçilmeli ve öğrencinin düşünme ve bilgilerini ölçmeye yönelik olmalıdır. İşlenen konuda, öğrencilerin konuyu çok iyi anlaması için konuyla ilgili bilgiler soru olarak sorulabileceği gibi, bu bilgilerin uygulanmasına dönük sorular da sorulabilir (Doğanay, 2002).

2.2.2.1. Soru cevap yönteminin yararları

Eğitim-öğretim kurumunda soru vazgeçilmez bir unsurdur. Bu yöntem öğrencinin derste aktif olmasını sağlar. Öğrenciyi düşünmeye sevk eder, dikkatini canlı tutar. Öğrenci ve öğretmene geri dönüt sağlar. Uygulanan yöntem konusunda öğrencilerin düşüncelerinin ortaya çıkmasını sağlar. Eğitimin ve öğretimin değerlendirilmesini sağlar. Öğretmen öğrenci arasındaki sözlü iletişimi geliştirir. Öğrencilerin düşüncelerini daha rahat ifade edebilme becerileri ve sosyal özellikleri gelişir. Öğrencilerin yeni fikirler oluşturmaya imkân verir (Küçükahmet, 1999), (Akt.Taşpınar, 2005).

2.2.2.2. Soru cevap yönteminin sınırlılıkları

Soruyu soran genellikle öğretmen olduğu için, öğrencinin düşünce özgürlüğüne belirli ölçüde engel olunmaktadır. Öğretmenin sorduğu sorular telkin edici olduğu zaman birey tam olarak duygu ve düşüncelerini açıklayamayabilir. Sınıf içerisinde sürekli soru-cevap ortamı oluşturulursa, öğrenciler sıkılabilir. Anlatım yöntemine göre derslerde daha yavaş ilerleme sağlandığı için, fazladan zaman gerektirir.

Öğrencinin verdiği cevaplarda yanlışlıklar çok olursa, zaman kaybına neden olabilir. Öğrenciler sürekli doğru cevap veremezlerse, kendilerine yeterli güveni duymamalarına neden olabilir. Diğer yöntemlerle desteklenmez ise konunun kavranması güçleşebilir (Taşpınar, 2005).

2.2.2.3. Soru cevap yöntemini etkili kullanmak için yapılması gerekenler

Sorular açık, anlaşılır olmalıdır. Ancak çok kapsamlı olmamalıdır. Öğrenciyi düşünmeye sevk edici sorular sorulmalıdır. Cevabı kısaca “evet, hayır” gibi sorulardan kaçınılmalıdır. Eğer bu sorular kullanılırsa, hemen ardından “neden, niçin” sözcükleriyle tartışma ortamı oluşturulmalıdır. Öğrencilerin seviyelerine uygun sorular sorulmalıdır. Sorulan soruya öğrenci doğru cevap veremezse bu durum olgunlukla karşılanmalı, soruyu bir başka öğrenciye sorduktan sonra, daha önce bilemeyen öğrenciye tekrar ettirilmelidir. Öğrencilerin aktif bir şekilde soru sormaları ve cevap vermeleri sağlanmalıdır.

Öğretmen, öğrencilerin sordukları soruların cevaplarını, mümkün olduğunca kendilerinin bulmasına yardımcı olmalıdır. Öğretmen, öğrencinin dikkatini derse çekmek ve ilgilerini canlı tutmak için her aşamada soru-cevap yöntemini kullanmalıdır. Öğretmen, sorulan sorulara doğru cevap veren öğrencileri teşvik ederse, öğrenciler derse daha fazla ilgi gösterirler. Dersin amaçları doğrultusunda sorular sorulmalıdır. Soru sorduktan sonra cevaplamaları için öğrencilere gereken süre tanınmalıdır. Süre sonunda doğru cevap alınmamışsa üzerinde çok fazla durup zaman kaybedilmemelidir. İpuçları ile doğru cevap, öğrencilere buldurulmaya çalışılmalıdır. Yine doğru cevap alınmadıysa, cevabı öğretmen vererek derse devam edilmelidir. Öğretmen, soruları mümkün olduğunca tüm öğrencilere yöneltmeye çalışmalıdır. Zaman zaman bireysel olarak da sorular sormak gerekebilir. Öğretmen öğrencinin sorduğu soruyu bilemeyebilir. Bu durumda kesinlikle “cevap vermiş olmak için cevap verme” anlayışına sapılmamalıdır. Çünkü yanlış bilgiler verilebilir. Bu tür bir soruyu öğretmen ustalıklarla öğrencilere sorabilir ya da daha sonra bu konu üzerinde duracağını belirtebilir. Bütün bunların yanında, öğretmen uygun bir ifadeyle sorunun cevabını bilmediğini söyleyerek, konunun hep birlikte araştırılmasını isteyebilir. Öğretmen daha sonra konu ile ilgili açıklama yapacağını söyleyebilir. Öğretmen soracağı soruların doğru cevaplarını önceden bilmelidir. Cevabı içinde

belli olan sorular düşünmeyi engelleyici sorulardır. Bu nedenle bu tür soruları öğretmen sormamalıdır (Taşpınar, 2005).

2.2.3. Gösteri yöntemi

Gösteri yöntemi Binbaşıoğlu'na göre; öğretmenin bir takım araç ve gereçler kullanarak herhangi bir konuyu açıklaması anlamına gelmektedir. Her öğrencinin bireysel çalışabileceği ya da her kümenin çalışabileceği sayıda araç- gereç olmadığı durumlarda kullanılan bir tekniktir. Aktarım tekniğinin yetersiz kaldığı durumlarda ya da tekniği daha etkili kılmak amacıyla kullanılacak bir tekniktir (Arslan, 2000).

Öğrencilerin konuları somut olarak öğrenme ve kavramalarında çok etkilidir. Öğretmen konunun özelliğine göre daha birçok araç ve gereçten faydalanarak bu tekniği etkin bir şekilde kullanabilir. Ancak öğretmenin farklı sınıflara bu araç ve gereçleri taşıması, kurması sınıfını düzenlemesi her zaman mümkün değildir. Sosyal Bilgiler sınıfının olduğu okullarda bu teknik daha etkin bir şekilde kullanılabilir. Çünkü öğretmen sınıfını istediği gibi düzenlemekte, araç ve gereçlerini hazır bulundurmaktadır. Yine kum masaları bu teknik için vazgeçilmez bir araç görevini görmektedir. Öğrencinin iki boyutlu resim ve çizimlerde algılamakta zorlandığı oluşumları üç boyutlu olarak algılamasını sağlamaktadır. Gezi gözlem ve inceleme yöntemi öğrenciye bu araç ve gereçleri sınıf ortamında değil, gerçek hayatın içinde sunduğu için öğrenmenin daha somut ve kalıcı olmasını sağlamaktadır (Özkan, 2009).

2.2.3.1. Gösteri yönteminin faydaları

Gösteri yöntemi, öğrencilerin olayın oluşumunu hem görsel olarak hem işitsel olarak öğrenme fırsatı sağlamaktadır. Öğretmen gösteriyi fikirler, prensipler, hareketler ve kavramların açıklanması için kullanır. Öğrencinin dikkatini ancak iyi bir gösteri çekebilir. Öğrenciler bu yöntemden en çok uygulamalı derslerde yararlanmaktadır.

Özellikle laboratuvar derslerinde bu durum çok önemlidir. Yanlış yaparak öğrenme için harcanacak zamanı azaltır. Gösteri yöntemi özellikle beceriler sahasında faydalıdır. Gösteri yöntemi, toplumdaki insan kaynaklarını kullanmak için en önemli yöntemdir (Küçükahmet, 2002).

2.2.3.2. Gösteri yönteminin sınırlılıkları

Öğretmenin planlama ve hazırlık yapması uzun zaman alır. Eğer öğretmen geri dönüşlere dikkat etmeden sadece “Göster ve Anlat” ilkesini uygularsa gereken verimi alamayabilir. Kalabalık sınıflarda çok küçük objelerle gösteri yapılırsa, öğrenciler tüm gösteriyi rahatlıkla izleyemeyebilir. Eğer gösterinin görsel kısmı, işitsel kısmı ile birlikte olmazsa öğrenciler konuyu karıştırabilirler. Gösteri “anlama” olmaksızın “taklit etmeye” dayanabilir. Karışık bir gösteride öğrenciler konuyu anlama açısından başarısız olabilecekleri duygusuna kapılabilirler. Bilişsel ya da yüksek düzeyli duygusal öğrenmede kullanımı güçtür (Küçükahmet, 2002).

Gösteri yöntemi, öğretmenin fazla zamanını alabilir. Gösteri yöntemi, öğretmenin gösteri yapacağı konu üzerinde uzun süre hazırlık ve prova yapmasını gerektirir (Saban, 2000).

2.2.3.3. Gösteri yöntemini etkili kullanım ilkeleri

Gösteri öncesinde iyi bir plan hazırlanmalıdır. Bu planda genel olarak bulunması gerekenler:

1. Gösterinin adı,
2. Gösterinin amacı,
3. Gerekli araç-gereçler,
4. Gösterilecek becerinin işlem basamakları,
5. Öğrencilerin gösteri sonrası yapacağı etkinlikler yer almalıdır (Taşpınar, 2005).

2.2.4. İş ve deney yöntemi

Öğrencinin hem fiziksel hem de zihinsel olarak gücünün birlikte kullanılmasını gerektiren yöntem iş ve deney yöntemi denir. Planlı bir öğrenmeyi de gerçekleştiren iş ve deney yöntemi, öğrencilerin el becerisini geliştirir (Ünal ve Çelikkaya, 2004).

Öğretimde deney, herhangi bir olay veya varlığı meydana getiren ilişkilerin daha iyi kavranması amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Deneysel yöntemin amaçları; bilimsel bir gerçeği gözlemek veya göstermek, bir varsayımı ispatlamak, bilimsel bir yasayı doğrulamak veya tekrar oluşturmaktır (Doğanay, 1993a; Gök ve Girgin, 2001).

2.2.4.1. İş ve deney yönteminin yararları

Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağladığı için, bilgiler daha kalıcı olur. Bilimsel çalışmalar için öğrenciyi aktif kılar. Öğrenci gerçekleri elde etmeyi öğrenir. Öğrenci sıkılmadan deney yapma yeteneğini kazanır. Öğrenci konulara ilgi duyarak çalışır (Kemertaş, 2003).

Deneyde öğrenci neyi, niçin, nasıl yaptığını bilir. Öğrenci başarıyı elde edebilmek için sabırla ve belli bir düzen içerisinde çalışması gerektiğini anlar. Deney yaparak çalışma, zaman alıcı ve masraflıdır. Ancak yararları çok olduğu için, bu durum hiç dikkate alınmamalıdır. Gerekli konularda deneyler mutlaka öğrenci tarafından yapılmalıdır (Küçükahmet, 1989), (Akt.Kaplan, 2002).

2.2.5. Problem çözme yöntemi

Problem çözme yöntemi, bilimsel yöntem, keşif, eleştirel düşünce, karar verme, yaratıcı düşünme ve sorgulama gibi rasyonel düşünmeye mantık işleminin uygulanmasıdır (Barth ve Demirtaş, 1997). Problem, bizi içsel yada dışsal olarak rahatsız eden bir durumdur (Gardner ve diğ., 1997).

Problem çözme yöntemde amaç, öğrencilerin problem çözme becerisini geliştirmektir. Bu yönteme dayalı öğrenme tekniği kalabalık bir öğrenci grubuyla gerçekleştirilebileceği gibi, az sayıda öğrenci grubuyla da yapılabilir (Erden, Tarihsiz). Problem çözme yönteminin etkili kullanılmasında, öğrencinin alışılmış durumlarla ne yapacağını bilmesi ve üstesinden gelebilmesi (Duruhan, 2001), öğrencinin daha aktif olması, öğrencide gözlem yapabilme, karşılaştırma, yorumlama, değerlendirme ve rapor etme yeteneğinin gelişmesi (Beydoğan, Tarihsiz), öğrencilerin kendi sosyal yaşamda sorumluluk alabilmesinin yolunu açması ve ufuklarının geliştirilmesidir.

Öğretim yöntemlerinden problem çözme, sistematik ve rasyonel olmasının yanında bazılarına göre de mantığa dayalı bir problem çözme işlemidir (Barth ve Demirtaş, 1997). Bundan dolayı yöntem uygulanırken, tümevarım, tümdengelim, analiz ve sentez gibi işlevler birlikte kullanılmalıdır. Bilişsel alan bakımından problemi kavrama aşamasıyla birlikte, analiz ve sentez düzeylerinde de hedefler gerçekleştirilir ve genellemelere ulaşılır.

Bu yaklaşımın esası John Dewey'in genel problem çözme yöntemindeki beş aşamaya dayanmaktadır;

1. Problemi tanıma,
2. Geçici hipotezleri formüle etme,
3. Veri toplama, organize etme, değerlendirme ve açıklama,
4. Sonuca ulaşma,
5. Sonuçları test etme (Akt. Kaplan, 2002).

Öğrenme-öğretme sürecinde yeni bir değerler dizisini temsil eden problem çözmeye dayalı öğrenme, öğrencileri karmaşık bir durum veya olay ile karşı karşıya bırakır ve öğrencilere, söz konusu olan olaya “sahiplenme” veya olaydan “sorumlu olma” rolünü yükler. Öğrenciler, gerçek problemi tanımlarlar ve araştırma yoluyla geçerli bir çözüme varmada gerekli olan her şeyi öğrenirler. Öğretmenler gerçek hayattan problemler seçerek, rol oynayarak, öğrencilere çeşitli sorular yönelterek ve öğrencileri kendileriyle mücadele etmeye yönelterek, onlara “bilişsel rehberlik” ederler (Saban, 2004).

Problem çözmeye dayalı öğrenme sürecinde öğrenci merkezli bir öğrenme gerçekleştirilir. Bu süreçte öğrencilerin özellikleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Bilgileri ezberlemek yerine kalıcı bilgi edinirler.
2. Öğrenme sürecinde keşfeder, eğlenir ve heyecanlanırlar.
3. Öğrenme için daha fazla zaman ayırır ve daha çok çaba gösterirler.
4. Bilgilerini benzer durum ve bağlamlarda kullanma yeterliliği kazanırlar.
5. Yaşam boyu öğrenen olurlar.
6. Tek doğru yanıt yerine çoklu çözümlere ulaşırlar. Grup içinde birbirlerinden öğrenirler (Demirel, 2005).

Problem çözmeye dayalı öğrenmenin yararını sayarsak öğrencilerin konuya olan ilgilerini artırır. Öğrenciler öğrendiklerini gerçek hayatla ilişkilendirir. Öğrencilerin ileri düzeyde düşüncelerini destekler. Öğrencileri öğrenmeye teşvik eder. Öğrencilerin öğrenme sürecinde samimi olmalarını sağlar. Öğrenciler arasındaki birlikteliği kuvvetlendirir.

2.2.5.1. Problem çözüme yöntemine dayalı öğrenmenin sınırlılıkları

Öğrenciler problemin çözümünde gerekli olan kaynaklara ulaşmada zorlanabilir. Problem üzerinde fazla zaman harcamak ve çalışmak öğrencide olumsuz tavır sergilemesine neden olabilir. Harcanan emek, çaba ve zamana değmeyebilir. Öğrenmenin değerlendirilmesi zordur. Bu yöntem her konuya uygun değildir. Öğretmen sınıf idaresi konusunda iyi yetişmiş olmalıdır (Küçükahmet, 2002).

2.2.6. Örnek olay incelemesi yöntemi

Derslerin veya ünitelerin işlenişinde konu ile ilgili olarak gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin okul veya sınıf ortamına getirilerek işlenmesi esasına dayanır. (Akbaşlı ve Pilten, 1999).

Gezi gözlem ve inceleme yönteminin kullanılmasıyla, örnek olay incelemesine gerek kalmaz. Öğrenciler gezi-gözlem ve incelemelerini gerçek hayatın içinde yapmaktadırlar, problemlerle bire bir karşılaşmakta ve çözüm aramaktadırlar. Bu ise örnek olay incelemesiyle elde edecekleri kazanımlardan daha fazlasını almalarını sağlar. Örnek olay incelemesine, gezi-gözlem ve inceleme yönteminin kullanılmadığı zamanlarda başvurulabilir. Sınıf ortamına taşınan bir problemin, öğrenciler tarafından problem olarak algılanması ve çözümünün aranması, gerçek hayattaki yansımından uzak olacaktır (Özkan,2009).

2.2.7. Beyin fırtınası

Beyin fırtınası tekniği, adından da anlaşıldığı gibi kişinin beyninden o ana kadar hiç geçmemiş olan düşünceleri düşünmesini, akıl yürütmesini sağlamayı amaçlamıştır. Kısaca kişinin beyninde fırtınalar koparmaktır. Yeni fikirler üretmelerini, güncel olaylarla ilgili çözüm önerilerini getirmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin öteleme yapmalarına ve sözel anlatım yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olur (Güngör, 2004).

Beyin fırtınası tekniğinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için konunun öğrenciler tarafından çok iyi bilinmesi ve kavranması gerekmektedir. Konuyu öğrenemeyen öğrencinin konu hakkında ki sorunların çözümünde beyin fırtınasını etkili bir şekilde kullanması beklenemez. Bu yüzden beyin fırtınası tekniğinin tek başına ve ana teknik

olarak kullanılması mümkün değildir. Yardımcı bir teknik olarak ve konuların bitiminde kullanılması etkili olacaktır. Gezi gözlem ve inceleme etkinliklerimiz bitiminde özellikle işçilerin çalışma koşullarının nasıl iyileştirilmesi gerektiği ve hayat standartlarının nasıl yükseltilebileceği sorularına bu teknik kullanılarak cevap aranmıştır (Özkan,2009).

2.2.8. Dramatizasyon

Dramatizasyon yöntemi çeşitli kaynaklarda; oyunlaştırma, rol oynama, rol yapma, oyun düzeni gibi adlarla yer almaktadır. Öğrencilerin belli bir konuyla ilgili olarak, kendilerini belirli kişiler yerine koyarak çeşitli olay ve ilişkileri canlandırma temeline dayanır. Bu yöntemde öğretmen gerektiğinde yardımcı olma ve kılavuzluk etme görevini sürdürmektedir (Sözer, 1998).

2.2.9. Proje çalışması

Proje çalışması yöntemi Amerikalı eğitimci John Dewey'in fikirlerini temel alan bir tekniktir. Dewey "Okul çocukları hayata hazırlayan bir yer değil; hayat problemlerinin araştırılıp yaşanarak öğrenildiği gerçek bir hayat ortamı olmalıdır." şeklinde ifade etmiştir. Çocuk hayatı projeler içinde çalışarak öğrenir. Proje çalışması öğrenci merkezli bir tekniktir ancak öğretmenin rehberliği önemli bir yer tutar. Bu teknik her türlü grupta uygulanabilir. Kişisel proje çalışmaları olabildiği gibi grupça ya da bütün okulca yürütülen proje çalışmaları da olabilir. Bu tekniğin uygulanması sırasında diğer teknik ve yöntemler sıkça kullanılmaktadır (Ergün ve Özdaş, 1997).

2.2.10. Gezi gözlem yöntemi

2.2.10.1. Tanım

Orta çağda duyulardan geçen her şeyin karışık ve yanlış olacağına inanıldığı için tabiatdaki varlık ve olaylarla ilgili gözlem yaptırılmaz, sadece kitaplardan öğretilirdi (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999).

18. yüzyılda J. J. Rousseau'nun etkileyici ifadesi ve Pestalozzi'nin samimi çabalarıyla okullarda değerlenmeye başlayan gözlem, asrımızda tam anlamıyla öğretime girmiştir (Kocaçınar, 1964).

Gözlem, belirlenen bir yerin belli bir amaç için gözlenmesi başlangıç, süreç ve sonuçlarla ilgili verilerin toplanıp kayıt edilmesi etkinliği olarak da ifade edilebilir (Güleryüz, 2008).

Gezi-gözlem, belli eğitsel amaçları gerçekleştirmek için herhangi bir olayı, önceden hazırlanmış bir plân dâhilinde incelemektir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1994). Bu inceleme sırasında izlenen sürece ise gezi-gözlem yöntemi denilebilir.

Öğretimde, “gözlem, herhangi bir olayı olurken bir plan çerçevesinde incelemek” demektir. Gözlem, bir bakıma, olgu veya çocukta var olan inceleme ve araştırma yönsemesinin, öğretimde “bilimsel” bir biçim alması demektir (Binbaşıoğlu, 1974).

Öğretimde gözlemi belli eğitsel amaçları gerçekleştirmek için herhangi bir olay ya da varlığı, önceden hazırlanmış plan çerçevesinde incelemek gerekir. Okulda öğrenilen gözleme ilişkin geziye de gözlem gezisi denir (Aykaç, 2005).

Bilindiği üzere öğrenme beş duyu organı ile elde edilir. Ancak tüm duyu organlarının öğrenmedeki etkililik derecesi farklıdır. Buna göre;

Gördüklerimizin %83'ünü,

Duyduklarımızın %11'ini,

Kokladıklarımızın % 3,5'ini,

Dokunduklarımızın % 1,5'ini,

Tattıklarımızın ise %1 'ini öğrenmekteyiz.

Sabit zaman tutularak yapılan araştırmada bireyler;

Okuduklarının %10 'unu

İşittiklerinin %20 'sini

Gördüklerinin %30'unu

Hem gördükleri hem duyduklarının %50'sini

Söylediklerinin %70'ini

Yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlayabilmektedirler (Çilenti, 1988).

Gözlem, anıya (hatıraya) dayanan bilgi kazandıran zevkli bir çalışma şeklidir. Öğrenci gözlem anında, dikkatli bulunmak ve olaylar arasındaki ilişkileri görmek zorunda kaldığından zihnini de geliştirir (Binbaşoğlu, 1974).

İnsan beyni öğrendiği her bilgiyi, tabiattan ve hayattan aldığı her malzemeyi yeri ve zamanı geldikçe kullanmak üzere depo eder (Aktaş ve Gündüz, 2001).

2.2.10.2. Gezi gözlem yönteminin modelleri

1- Gözlem Yoluyla Yaşantı Kazanma Modeli

2- Gözlemlerden Sonuçlara Varma Modeli

3- Gözlemler Yoluyla Varılan Sonuçların Doğruluğunu Araştırma Modeli

Bu modelleri açıklayacak olursak;

1- Gözlem yoluyla yaşantı kazanma modeli

Bu öğretim modelinde, öğrencilerinin tüm duyu organlarını kullanarak, çevresindeki somut cisimlerle alakalı yaşantı kazanmaları amaçlanmaktadır. Öğrencilerin bu yöntemi kullanabilmesi için somut işlemler dönemine ulaşması gerekmektedir.

2- Gözlemlerden sonuçlara varma modeli

Somut işlemler dönemine ulaşmış öğrencilerin yaptıkları gözlemler sonucunda, önermeler ve kavramlar oluşturma, genellemeler yapma yoluyla bilimsel bilgiler kazanmaları sağlanmaktadır.

3- Gözlemler yoluyla varılan sonuçların doğruluğunu araştırma modeli

Soyut işlemler dönemine ulaşmış öğrencilerin kontrollü deneyler yaparak, gözlemlerle kanıya vardıkları sonuçların doğruluğunu araştırmaları sağlanmaktadır. Bütün bilimsel çalışmaların esası, başarılı gözlemlere dayanmaktadır. Yukarıda belirtilen öğrenme modelleri ile her yaş grubundaki öğrenciler için dersler daha zevkli bir şekilde işlenmektedir (Ekici, 1996).

Kemertaş, gözlemin yararlarını şu şekilde sıralamıştır; Eşya, olay ve varlıklardan doğrudan bilgi edinilmesini sağlar. Yakın çevre tanınmış olur. Okul-çevre ilişkilerinin gelişimi sağlanmış olur. Öğrencilere bilimsel araştırma ve inceleme yeteneği kazandırır. Daha çok duyu organı öğrenmeye katılmış olur. Öğretimin sınıf dışında da olması gerektiğini anlatır. Öğrenciler gerçek bilgiler kazanmış olur.

Öğrenciler iyi bir gözlemci olmayı öğrenirler. Ders konularının işlenmesinde çevredeki çeşitli kaynaklardan yararlanılmasına olanak sağlar (Kemertaş, 2003).

2.2.10.3. Gezi gözlem yöntemini uygulama çeşitleri

Büyükkaragöz ve Çivi (1999) gözlemi yapılış şekillerine, (hazırlayıcı gözlem; tamamlayıcı, uygulayıcı, değerlendirici gözlem; ders esnasında gözlem), yapıldığı yere, (okul dışında, tabii çevrede yapılan gözlem; okulda, sınıfta, okul içinde ya da kültürel çevrede yapılan gözlem), mevcuda, (sınıfça gözlem, grupça gözlem, ferdi gözlem) ve süreye göre (sürekli gözlem, süreksiz gözlem, periyodik gözlem) çeşitlendirmiştir.

Ergün ve Özdaş (1997) gözlemin “tabii gözlem”, “kontrollü gözlem” olarak iki tür sınıflanabileceği gibi; “sürekli gözlem”, “bir kez yapılan gözlem”, “basit gözlem”, “sistemik gözlem” gibi çeşitli şekillerde sınıflanabileceğini ifade etmişlerdir.

Kemertaş (2001) göre gözlem “sürekli gözlem”, “zamanı gelince yapılan gözlem”, “ani gözlem” olarak çeşitlendirilir. Bu gözlemler, araçsız doğrudan doğruya ve araçlı olmak üzere iki biçimde yapılır.

2.2.10.4. Gezi gözlem ve inceleme yönteminin planlanması ve uygulanması

Plan, herhangi bir konunun hedefine uygun olarak ön görülen zamanda ve beklenen verimlilikte gerçekleşmesi için tasarlanan düzen ve sistemdir. Buna göre plan, bir çalışmanın beklenen sonuçları ile birlikte, hedefe uygun olarak sıraya konulması ve programlanmasıdır (Doğan, 2005).

Eğitim ve öğretim, planlı ve programlı bir çalışma gerektirir. Amaçlarına ulaşmak için eğitimciler çalışmalarında daima gelişmeyi öngörerek dikkatli şekilde planlayanlardır. Bu nedenle eğitim ve öğretimden verim alabilmek için planlanmaya önem verilmeli ve öğretmenler mutlaka sınıflarına hazırlıklı şekilde girmelidirler (Küçükahmet, 2002).

Yasal açıdan 2089 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan Eğitim ve Öğretim çalışmalarının plânlı yürütülmesine ilişkin yönetmeliğin 2. maddesi gereği eğitim öğretim faaliyetleri plânlı gerçekleştirilmek zorundadır. Yönergenin 5. maddesine göre de plan çeşitleri genel olarak üçe ayrılmaktadır: Yıllık plan, Ünite planı ve

Günlük plan. Günlük planların da kendi içinde üçe ayrıldığı görülmektedir: Ders planı, Gezi-gözlem planı ve Deney planı (MEB. Tebliğler Dergisi, 1981).

Gezi-gözlem planı, gezi-gözlem yoluyla bilgi ve yetenek kazandırmaya, bir diğer deyişle, bir çeşit uygulama ve derse hazırlık özelliği taşıyan gezi, inceleme ve gözlemin planlanmasıdır (Hesapçioğlu, 2008).

Planlar yıllık plan, ünite planı ve günlük plan olmak üzere üçe ayrılır. Günlük plan ders planı, gezi-gözlem planı ve deney planı olarak da yapılabilir. Binbaşioğlu (1974)'na göre gezi planında, gezinin amaçları, gezide görülecek yerler ve orada nelere dikkat edileceği, gezi için yapılacak hazırlıkların neler olacağı, gezide yapılacak işler ve dönüşün nasıl olacağı, bununla ilgili olarak alınacak tedbirler belirtilir.

Hesapçioğlu (1994)'na göre bir gözlem planı ana hatlarıyla şu başlıklardan oluşur;

- 1.Gözlemin yapılacağı yer
- 2.Gözlemin tarihi ve süresi
- 3.Nelerin gözleneceği
- 4.Gözlemin niçin yapılacağı
- 5.Gözleme katılacak olanlar
- 6.Gidiş dönüşün nasıl yapılacağı
- 7.Gözlemin nasıl yapılacağı
- 8.Gözlemin sonuçlarının sınıfta değerlendirilmesi

Çevremiz keşfedilmeyi bekleyen bir sınıftır, tarihi tecrübelerimiz ve kültürel ifadelerimizle tekrar şekillendirilebilen ortamlar sunar. Bu ortamların bazıları dramatik olayları, kahramanca eylemleri, yaratıcılığı ve teknik kabiliyeti, olağanüstü kadın ve erkeklerin yaşamını belgeler. Diğerleri ise zamanın akışı içindeki gündelik olayları ve sıradan insan örneklerini yansıtır. Bu her iki tip mekân olağanüstü ya da sıradan olan yerel, resmi ve milli mirasımızın bir parçası olur (Hunter, 1993), (Akt.Yeşilbursa, 2006).

Gezi gözlem ve inceleme yöntemi bir bütün olarak ele alındığında; gezi boyutunu, gözlem boyutunu ve inceleme boyutunu birbirinden ayırmak mümkün değildir. Bu yöntem uygun bir yere gezi faaliyetiyle başlayarak, gezi yapılan yerde gözlem yapılmasıyla devam eder. Bunun devamında gözlem yapılan olay ve nesnelere

üzerinde bilinçli bir inceleme faaliyeti yürütülür. Bu üç boyut birleşerek yöntemin bütünü oluştururlar. Eğitsel bir gezi sırasında gözlem yapılmalı, gözlenen olaylar ve nesnelere üzerinde daha derin bakış sağlayacak incelemeler yürütülmelidir. Dolayısıyla gözlem yapılacak bir ortama giderek, gezi yapmak ve gezinin sonucunda gözlemleri değerlendirmek, bu yöntemi ifade etmektedir (Açıkgöz, 2006).

Gözlem gezisi düzenlemek ve uygulamak için en zor dönemin ilköğretim dönemi olduğu ve bu açıdan işi en zor öğretmenlerin de sınıf öğretmenleri olduğu bir gerçektir. Bu açıdan ilköğretim öğrencileri için gözlem gezisi planlayan sınıf öğretmenlerinin bir kat daha dikkatli ve özenli olmaları gerekmektedir (Demir, 2007).

Gözlem gezisi ilk önce okulda başlamaktadır. Gezi son olarak bir piknik ile sonlandırılarak aynı zamanda öğrencilerin eğlenmesi de sağlanmalıdır. Aynı zamanda da çevreye duyarlı bireyler olduğunu göstermeleri açısından çevre temizliğine önem vermelidirler. Bunun içinde piknik sonrasında çöplerini toplatılmalıdır. Yine bazı geziler yılda birden fazla tekrarlamayı gerektirebilir. Örneğin derste yapılacak olan bitkilerin tanınması ile ilgili bir gezi hem sonbahar hem de ilkbahar aylarında yapılarak öğrencinin iki durum arasında bağlantılar kurması da sağlanabilir (Açar, 2010).

2.2.10.5. Gezi gözlem ve inceleme yönteminin hazırlık safhası

Gezinin amacı belirlendikten sonra, gezi planı hazırlanmalıdır. Öğrenci velilerine bu plan örneği verilmelidir.

Bu planlarda öğrencilere;

- a.** Gezilecek bölge veya bölgelerin adları
- b.** Geziye hangi gün ve saatte gidilip döneleceği
- c.** Geziye kaç öğrenci, öğretmen ve idarecinin katılacağı
- d.** Nerelerde durulacağı ve ne yapılacağı
- e.** Hangi makamlardan izin alındığı belirtilmelidir.

Öğrenciler gözlemleyeceği konuyu önceden araştırıp, gerekli bilgiyi kazanmalıdırlar. Bazı öğrencilerin yaptıkları hazırlıkların, topladıkları bilgilerin kontrol edilmesi

gerekmektedir. Öğrenciler görevlerini yerine getirebilmek için gerekli bilgi ve becerileri kazanmalıdırlar.

Öğrencilerin arazi çalışması yapacakları yer hakkında duygu ve düşünceleri alınmalıdır. Öğrencilerin ön yargıları giderilip, yanlış düşünceleri düzeltilmelidir.

Birden fazla aktivitenin yapılması planlanan alanlarda, her bir aktiviteye başlamadan önce öğrencilerin bilgilendirilmeye ihtiyacı olabilir.

Akademik olarak literatür taraması, İnternet ve World Wide Web (www) taramaları ve uzaktan algılama bilgilerinin analizi, arazinin fiziki özelliklerinin belirlenmesi, hazırlanan çalışmanın güvenlik ve süresi konusundaki belirlemeler bu hazırlığın kapsamını oluşturmaktadır. Lojistik olarak yolculuğun ayarlanması, otobüs şoförleri, yurt görevlileri, konaklayacak yerler, rehberlerin ayarlanması ve bilgilendirilmesi gerekmektedir. Nerede hangi aktivitenin yapılacağı düşünülmelidir. Gerekli olan araç gereçlere karar verilip, önceden hazırlanmalıdır.

Okul yönetimi, gezi öncesi öğrenci velilerinden, gidilecek merkezlerdeki kurum ve kuruluşların yetkili amirlerinden resmi yazılar yazarak izin alınmalıdır.

Geziye çıkılmadan önce havanın nasıl olacağı, günün ne zaman kararacağı bilinmelidir. Acil durum rotaları, korunma alanları ve acil durum ekiplerinin telefon numaraları belirlenmelidir. Dönüş yolu, çalışma sırasında yapılacak etkinlikler ve dönülemediği zaman yapılması gerekenler açık bir şekilde yazılmalı ve sorumluluk sahibi bir kişiye teslim edilmelidir. Öğrencilere gezide uyacakları kurallar açıklanmalıdır (Higgitt diğ., 1999), (Akt.Korkmaz, 2006).

Öncelikle gözlem gezisine çıkmadan önce öğrencilerden fotoğraf makinesi, kamera, not defteri, kalem, kâğıt, şemsiye, su, havlu, hırka, yedek giysi gibi gezi esnasında gerekli olabilecek veya ihtiyaç duyulacak eşyaları yanlarında bulundurmaları istenmelidir (Demir,2007).

Frase ve Hetzel (1990)'e göre, gezinerek yönetim, amaçsızca etrafta dolaşmak olarak algılanmamalıdır. Aksine gezinerek yönetim bir plan gerektirmektedir (Akt. Kasapoğlu, 2006).

Öğrenciler farklı öğretim yöntemlerinden hoşlanırlar. Öğretmen bir gün derse bir dörtlülükle başlaması ya da başka bir gün öğrencilerini gezi ile okul dışında bir mekâna

götürmesi ve dersini burada işleme, o gün işlenen o konunun öğrencinin unutmayacağı bir konu haline getirir. O gün öğrenilenler kolayca unutulmaz. Neden mi? Sebep çok açık, farklıdır (Metin, 2006).

Doğanay (2002), gezide bir yöneticinin dikkat etmesi gereken noktaları şöyle belirtmiştir; Sert davranışlardan dikkatle kaçınmak, öğrencilere yakın olmak, öğrencilere ve diğer öğretmenlere bilimsel açıklama yapılacak konumlarda eşit koşullarda konuşma ve soru sorma hakkı tanımak, kesinlikle bıkkınlık ve yorgunluğunu açığa vurmak, öğrencilerden sonra yatmak ve öğrencilerden önce kalkmak, yanında taşıdığı not defteri, harita, atlas, şemsiye, yağmurluk ve benzer gerekli malzemesi ile öğrencilere örnek olmak, toplanma, serbest kalma ve diğer emirleri daha kolay vermesi için yanında bir bekçi düdüğü taşımak, oturlan ve kalkılan konumların temiz tutulması, öğrencilere önemle ihtar etmek ve izlemek.

Gezi yapılacak yere ile daha önceden mutlaka görüşülmeli, aynı zamanda ziyaret edileceğine dair mutlaka bir dilekçe gönderilmelidir. Uygulamanın her aşamasından veliler haberdar edilmeli önceden bilgilendirilmelidir. Gezi öncesinde gezi esnasında öğrencilerin dikkat etmesi gerekenler ve uyması gereken kurallara öğrencilerle birlikte karar verilerek alınmalıdır. Aynı zamanda bu kurallar öğrenciler tarafından bir yere yazılarak (öğretmende tahtaya yazmalı) öğrenciler gezi esnasında “burada yazan tüm kurallara uyacağım” şeklinde yazdırılıp imza atılmalı ve bu öğretmen tarafından toplanmalıdır. Okul idaresinden daha sonra velilerden gözlem gezisine ilişkin gerekli izinler il dışı ve il içi gerekli yerlerden mutlaka alınmalıdır. Tüm ayrıntıları kapsayan bir gözlem planı hazırlanmalı ve izinleri alınmalıdır (Açar,2010).

2.2.10.6. Gezi gözlem ve inceleme yönteminin uygulama safhası

Öğretme etkinliklerinin en yoğun olduğu bu aşama, gezinin başlangıcından sonuçlandırıldığı ana kadar geçen süreyi kapsar. Uygulama aşaması gezi-gözlemin en uzun ve en önemli aşamasıdır. Uygulama aşamasında uzun bir zamana ihtiyaç olduğundan (yakın çevre gezileri hariç) görevli olan öğretmene büyük görevler düşer (Garipağaoğlu, 2001).

Garipağaoğlu (2001), gezi-gözlemin uygulanma aşamasında esasları şöyle belirtmiştir; Gezi gözlem konusunda yeterli bilgiye sahip öğretmen, gezi gözlem süresi boyunca grubun başkanlığını üstlenmelidir. Geziyi yönetme, olağan bir yetki

karmaşasını önlemek için önceden belirlenen bir kişi tarafından yapılmalıdır. Gezi sırasında durulacak yerlerde, önce öğretmenler araçlardan inmelidir. Öğretmenler planladıkları gibi öğrencilerin düzenli bir şekilde inmelerini, gezmelerini ve araçlara binmelerini sağlamalıdır. Araç kalkış yapmadan, öğrenci yoklaması yapılmalıdır. Gruptan ayrılan veya gruba katılmayan öğrenciler mutlaka takip edilmelidir. Temel ihtiyaçların karşılanmasına özellikle dikkat edilmelidir. Sağlığa uygun yiyecek ve içecekler seçilmelidir. Yerleşmelerin bulunduğu bir alanda beslenme ihtiyacı karşılanabilir. Arazide iken araçlara yiyecek ve içecek alınmalıdır. Öğrencilere konaklama ve mola yerlerinde serbest bırakılacakları zaman, toplanma yeri ve saati kesin bir şekilde bildirilmelidir. Bu konuda öğrenciler uyarılmalıdır. Öğrenci grubunun konaklama ve mola yerlerinde disiplinli olması sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilerin mekânları temiz tutarak, çevreye zarar vermeden kurallara uymaları sağlanmalıdır. Gezi-gözlemin amacına ulaşması için, öğrenci grubunun disiplinli ve uyumlu bir şekilde davranması gerekir. Bunun için gezi başkanı, uyulması gereken kuralları uygun bir dille sık sık hatırlatmalı, uymayanları etkili bir şekilde uyarmalıdır. Planda belirtilen nokta, kurum, kuruluş ve arazilerde öğretmen öğrencilerin seviyesine uygun olarak, konuları açık, sade bir dille anlatmalıdır. Öğrencilerin bu bilgileri not almaları sağlanmalıdır. Fotoğraf, slâyt çekimleri yapılmalıdır. Gezi gözlem sırasında öğrencilerin düşünceleri alınmalı ve soru sormalarına imkân verilmelidir. Gezi boyunca öğretmen öğrencilerin sağlık durumlarıyla ilgilenip sorunlarını çözmelidir. Bazı gezilere öğrencilerin velilerinin de gelmesi daha faydalı olabilir. Velilerin disiplini sağlaması açısından ya da bilgi ve tecrübelerinden yararlanılabilir. Öğretmen arazi çalışması sırasında konuyu anlatırken, konunun amacını aşan ayrıntıya girmemelidir. Amaca ulaştırıcı ayrıntılara yer verilmelidir. Öğretmenin öğrenciye vereceği bilgiler, konuyu ifade edecek en sade ve en kapsamlı bilgiler olmalıdır.

Gözlem, anıya (hatıraya) dayanan bilgi kazandıran zevkli bir çalışma şeklidir. Öğrenci gözlem anında, dikkatli bulunmak ve olaylar arasındaki ilişkileri görmek zorunda kaldığından zihnini de geliştirir (Binbaşoğlu, 1974).

İnsan beyni öğrendiği her bilgiyi, tabiattan ve hayattan aldığı her malzemeyi yeri ve zamanı geldikçe kullanmak üzere depo eder (Aktaş ve Gündüz, 2001).

Çocukta gözlem yeteneği üç evrede oluşur. Bu evreler:

- 1)Varlıklar üzerinde gözlem,
- 2) Olaylar yahut olgular üzerinde gözlem,
- 3) Eşya ve olayların özellikleri ve ilişkileri üzerinde gözlemdir. Birincisine nesnel (objektif), ikincisine aksiyon, üçüncüsüne de kalite ve ilişkiler evresi demektir (Binbaşıoğlu, 1974).

İlkokulun birinci ve ikinci sınıfındaki çocuklar, henüz gözlemin birinci evresinde bulunurlar. İkinci ve üçüncü evre, daha çok dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinde görülür. Çocuğun yaşı ve tecrübesi ilerledikçe dikkat, iradenin emrine girdiğinden gözlem yeteneği artar (Binbaşıoğlu, 1974).

Bu açıdan ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıflar olaylar ve olgular üzerine ve bunlar arasındaki ilişkiler üzerine gözlem yapmak için hazır durumdadırlar.

2.2.10.7. Gezi gözlem ve inceleme yönteminin sonuç safhası

Gözlem gezisi öncesi ve esnasında yapılanlar kadar sonrasında yapılan çalışmalarda çok önemlidir. Özellikle yapılan gezinin değerlendirilmesi, öğrenilenlerin açıklanıp tekrar edilmesi, geziden dönüt alınması ve öğrencilerin izlenimlerden öğrenmesine olanak verir. Öğrencilere gezi sonrası yaşadıkları anlatılmalı, gezi ile ilgili düşüncelerini anlatan kompozisyon ve şiir yazmaları da istenebilir. Gün içinde yaşananlar üzerine konuşulup öğrencilerin fikirleri alınmalıdır. Yine gezi esnasında çekilen fotoğraflar ve videolar sınıfta izlenmelidir. Aynı zamanda gezi sonrası öğrenciler gittikleri yerlere, öğretmenlere, geziye katılan veli ve idarecilere düşüncelerini anlatan yazılar yazabilirler, resimler yapabilirler. Gezi esnasında sınıfa getirilebilecek bazı nesnelere edinilebilir. Örneğin; afis, broşür, kitapçık ya da gidilen yer ile ilgili geziyi hatırlatacak ve derste örnek gösterilebilecek nesnelere sınıfta sergilenmelidir (Açar, 2010).

Gibbs ve diğ., (1988)'e göre, gezilerin bitiminden sonra katılımcıların çalışmaya yönelik deneyimlerini, gezi sırasında ortaya çıkan hedeflerle ilgili verilerin oluşturulması ve tartışılmasını kapsayan son bir bilgilendirme toplantısı gerçekleştirilmelidir. Geziye liderlik eden öğretici tarafından, dersi alan öğrencilerin derecesine dayalı olarak öğrenme hedefleri ile gezideki toplam deneyimlerin açık bir

şekilde bütünleştirilmesi gerekmektedir. Genellikle bu çok önemli aşama gezi çalışanları tarafından atlanmaktadır. Geri bildirim arazi çalışmalarının öğrenme deneyimleri bakımından önemli ama genellikle eksik bırakılan bir bölümdür (Akt.Korkmaz, 2006).

Gözlem gezisi sonrasında hemen değerlendirme yapılmalıdır. Öğrencilere gördükleri anlattırılıp, resim yaptırılıp, kompozisyon ya da şiir yazmaları istenebilir. Böylelikle öğrencilerin düşünceleri, duyguları yapılan gezi hakkındaki fikirleri öğrenilmiş olunur. Gezi sonrasında yapılan değerlendirme aynı zamanda dönüt niteliği taşır.

Gezi sonrasında yapılacak işleri Doğanay (2002), şöyle belirtmiştir:

- 1) Gezide edinilen izlenimleri, derlenen bilgiler ve kazanılan deneyim, gezi sonrasında mutlaka tartışılmalıdır.
- 2) Gezi sonucuna ilişkin bir ödevin, öğrencilere hazırlanması, çok yararlı olur.
- 3) Gezi sonucunun, bir rapor halinde okul yönetimine sunulması gerekir.

Garipağaoğlu (2001) gezi-gözlem sonucunda yapılacakları şöyle belirtmiştir;

Gezi gözlem ve incelemenin sonucunda elde edilen bulgular, gözlemler, kazanılan bilgiler, gezi gözlem ve inceleme sonrasında mutlaka konuşulmalıdır. Gezi gözlem sonrasına ilişkin konular, öğrenciler tarafından bulunmalı, sonucu bir ödev haline getirilmeli, ödevin bir örneği rapor halinde okul idaresine sunulmalıdır. Öğretmen ise, gezi gözleme ve incelemenin sonucuna göre bir değerlendirme yapmalıdır. Gezi gözlem planında belirtilen sonuçlara varılıp varılmadığını öğretmen tarafından gezi dönüşünde okulda yapılacak bir sınavla tespit edilip öğrencilere konula ilgili geri dönüş yapılmalıdır.

2.2.10.8. Gezi gözlem ve incelemenin etkili olabilmesi için rehber ilkeler

Küçükahmet (1998) gezi gözlem incelemenin rehber ilkelerini açıklarken; Öğretmene düşen sorumlulukların yasal yönünü bilme, düzenlenecek gezinin sınıfta öğretilenlerle doğrudan ilişkisi olduğundan ve eğitsel değerinden emin olma, gidilecek yerle ilgili bir plan yapma, okul yönetiminden izin alma, gidiş-geliş için düzenleme yapma, velileri haberdar etme ve izinlerini alma, hatta velilerin bazılarında gözetmen ya da sürücü olarak yararlanma, öğrencilerin neyi gözleyeceklerini ne üzerinde çalışacaklarını önceden açıklama ve onları geziye

hazırlama, güvenlik, kıyafet ve davranış standartlarını belirtme, gözleme gidilecek yerde yeterli danışman sağlama, öğrencilerin olması gereken yerlerde olduğundan emin olma, ufak tefek olaylar oluştuğunda vakit kaybetmeden sorunu giderme, geziden döndüğünde elde edilenleri özetleme, ziyarete gidilen yere “Teşekkür” mesajı gönderme, yeni bir gezi için plan yaparken öğrenci değerlendirmelerinden yararlanma konuları üzerinde durmuştur.

Sönmez (1994)’e göre gezi bilişsel ve duyuşsal alana hedef davranışları kazandırmak için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde uyulması gereken maddeleri şöyle sıralamıştır:

1. Kazandırılacak hedef davranışlar öğrencilerle birlikte saptanmalıdır.
2. Gezi yapılacak yer belirlenmelidir.
3. Gezi yapılacak kurumdan izin alınmalı, gezinin amacı, yapılacağı tarih, sorulacak sorular kurum görevlileri ve öğrencilerle beraber saptanmalıdır.
4. Öğrencilerle beraber gezin planı hazırlanmalıdır. Bu planda, gezinin yapılması düşünülen zaman, ne tür bir vasıtayla yapılacağı, gezi masraflarının nereden karşılanacağı, ne tür soruların sorulacağı, kimlerin film yada fotoğraf çekileceği, geri dönme zamanları vb. yer almalıdır.
5. Plan tüm öğrencilere, okul müdürlüklerine ve gezinin yapılacağı yerdeki yetkililere önceden sunulmalı ve onlardan olur alınmalıdır.
6. Gezi bir plana göre yapılmalıdır.
7. Gezi bitiminde, yapılan etkinlikler okulda tartışılmalı ve bir sonuç çıkarılmalı, bu sonuç okul müdürlüğüne ve gezi yapılan yerdeki yetkililere rapor olarak sunulmalıdır.

2.2.10.9. Gezi gözlem ve incelemenin faydaları ve zorlukları

Uygulaması zor olsa da gezi-gözlem tekniğinin birçok faydası vardır. Bu faydalar; okul çevre ilişkisinin gelişmesi, gözlem yapabilme yeteneğinin gelişmesi, bireyin doğal yaşama bakış açısının gelişmesi, öğrencinin birden çok duyu organını kullanabilmesi, öğretim olayının etkili ve kolay olması, öğrenme için önemli olan merak duygusunun gelişmesi; öğrencilerde mevcut olan bilgilerin gelişmesi ve yeni ufuklar kazanmasıdır (Gök ve Girgin, 2001).

Bu yöntemi kullananlar, kendi yaşantısı içinde de öğrenmeyi devam ettirir. Bir kitaptan okuduklarını yada televizyondan izlediklerini, kendi yaşantısında da gözlemlemek ister. Yöntemi kullananlar bakmayı değil, görmeyi öğrenirler.

Gezi-gözlem yöntemi uygulama yönüyle diğer bütün öğretim yöntemlerini kendi içinde barındırmakta ve yöntemlerin aynı anda, bir arada uygulanmasına imkân hazırlamaktadır (Tunç, 2006).

Öğretim yönteminin yaratıcılığı oranında yeni ve çeşitli yöntemlerin kullanılabilmesi kabul edilmekle beraber, ünite yöntemi, bireysel öğretim, kritik düşünme, problem çözme, seminer, grup proje çalışmaları, panel, sempozyum, küçük grup tartışmaları, bilgi toplama görüşmeleri, gezi ve inceleme yöntemlerine ağırlık verme eğilimleri ve istekleri görülmektedir (Alkan ve Kurt, 2007). Bu yöntemlerin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılması ve geliştirilmesinde daha etkili olanları olduğu gibi ve öğrenilenlerin kalıcılığı arttırmada ve bizzat kendilerinin yaşantı sağlamaları açısından da önemli olanları vardır.

Gezi gözlem yöntemi, öğrencilerin olayları ve nesnelere doğal ortamları içinde, canlı ve aktif halde görmesini sağlar. Gezi gözlem yöntemi ile öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenmiş olur. Öğrenme somutlaşır ve teori uygulama ile bir bütün haline gelir (Sönmez, 1994).

Gezi gözlem yöntemi beş duyuyu da uyardığı için, hem bilişsel öğrenmeye hem de duyuşsal öğrenmeye katkı sağlar. Gezi gözlem yöntemi, sınıf ortamında pasif olan öğrencileri gezi esnasında aktif hale getirebilir. Öğrenci çevresini gözleyerek, inceleyerek ve zihinsel bağlantılar kurarak zihnini aktif hale getirmiş olur. Bu yöntemle öğrenci, olaylar ve nesnelere bizzat karşılaşmaktadır. Böylece öğrenci çevresindeki olaylar ve varlıklar hakkında ilk elden bilgi edinmiş olur (Aydın, 1998).

Gezi gözlem yöntemi, anlatılacak konuya uygun olarak seçilmeli ve hedefleri iyi tespit edilmelidir. Arazi çalışmaları öğrencilerin liderlik, grup çalışması ve organizasyon yeteneklerinin gelişmesini sağlar (Wheater ve diğ., 1995), (Akt.Korkmaz, 2006).

Barker ve diğ. (2002)'nin görüşüne göre, öğrenciler arazi çalışması ile yaşayan hayvan ve bitkilerin habitat ortamlarıyla karşılaştığı için, eğitim programı daha eğlenceli hale gelecektir. Bilimsel arazi çalışması öğrencilere, kişisel ve sosyal

eğitimin önemli bir parçası olan takım çalışması olanağını sağlar. Aynı zamanda öğrenciler doğal ortamı takdir ederek, teori ile gözlem arasında ilişki kurabilirler. Öğrenciler arazi çalışmaları ile amaçlı bir şekilde çalışmış olurlar. Açık hava biyoloji öğretimi, öğrencilerin başka türlü göremeyebileceği yabancı, tanıdık olmayan çevreyi öğrencilere tanıtır. Bu etki, onların günlük yaşamlarından uzak dünyayı görme olanağı verir. Bu da karşılıklı aldırış etmemeyi ve yanlış anlamaları önlemeye yardım eder. Arazi çalışması, öğretmen ve öğrenciler arasında üretici, pozitif, farklı ve potansiyel bir ilişki geliştirmeleri imkânı sağlar. Bu ayrıca grup çalışması yapan öğrencileri içeren, dinamik ve birbirleriyle ilişkili öğrencilerin sosyal gelişiminde etkilidir. Arazi çalışması katılımcı öğretimi destekler. Arazi dersi klasik okul programından daha farklı bir etkili öğretim modelidir. Öğrenciler birkaç günlüğüne kendilerini çevreleyen alışık olmadıkları duruma alışır ve çok yönlü yoldan bakılan bir konuya dikkat kesilirler (Barker ve diğ., 2002).

Lock (1998)'e göre, arazi çalışması, okul laboratuvarı dışında olan uygulamalı etkinliklerdir. Daha geniş bir çevre ormanlık arazi ya da kum tepeleri, taş ocağı ya da alışveriş çevresi, hayvanat bahçesi ya da araştırma laboratuvarını içerebilir. Arazi çalışması, laboratuvarın karşılayamayacağı öğrenme imkânlarını sunarak, fen bilimi öğrenimi, fen bilimi hakkında öğrenim ve bilim yapmanın üçünde de etkilidir. Laboratuvarda çalışmak, deney sonucunu etkileyecek koşullardan birini değiştirip, diğerlerini sabit tutmak şeklinde yapılan bir çalışmadır. Bunun aksine arazi çalışmasında ise, canlılar ve onların çevresi arasındaki ilişkiyi içeren değişkenlerin karmaşasını görmek mümkündür (Lock, 1998). Philedelphia okullarını inceleyen bir kurul, gezi-gözlem yöntemi için oluşturduğu raporda:

1. Öğrencilerin etkinlikleri planlamayı öğrendiklerini
2. Öğrencilerin grup halinde çalışmayı öğrendiklerini
3. Öğrencilerin değerlendirme yaparak, kendilerini ifade etme yeteneğini kazandıklarını belirtmişlerdir (Akt.Korkmaz, 2006).

Bu nedenle okullarda gezi gözlem yöntemine mümkün oldukça çok yer verilmesinde fayda vardır. Buna karşılık hemen hemen bütün derslerde gözlem yapılmasını sağlayacak birçok fırsat olduğu halde bu yöntem ihmal edilmektedir. Halbuki bu yöntem çocukta olan inceleme ve gözlemlene yöneliminin öğretimde bilimsel bir biçim almaktadır. Bu bakımdan öğretmen gözlem yapılabilecek konuları kitaplardan

okutarak ya da anlatarak değil,gezi gözlem yöntemine yer vererek öğretmelidir. Gezi-gözlem yönteminin uygulanmasında birçok yarar vardır (Doganay, 1993).

Öğrenci ne kadar çok gezerse çevresini dolayısıyla vatanını o kadar iyi öğrenir. Öğrenci, bölgeler, bölümler, yöreler arası coğrafi çeşitliliklerden, güzelliklerden gurur duyar. Bu da öğrencide vatan millet sevgisini geliştirir. Nitekim atalarımız “çok okuyan mı, çok gezen mi bilir” sözü, gezi ve gözlem yönteminin önemini ortaya koymaktadır. Sınıflarda öğretilen coğrafya bilgileri teorik bilgilerdir. Geziler, teorik bilgiler ile gerçek olaylar ve materyaller arasında uyum sağlar (Güngördü, 2002).

Gezi gözlem yönteminin, sınıf ortamını genişleten, dersleri sıkıcılıktan kurtarabilen, ders konularıyla yaşamın bağlantılarını kurulmasını sağlayan ve öğrencilerin iletişim becerilerini geliştiren, dikkatlerini belli noktalarda yoğunlaştırabilen bir yöntem olduğunu söyleyebiliriz. Bu yöntemle, fotoğraf çekme, söyleşi yapma, kamera çekimi, ses kaydetme gibi etkinliklere yer verilebilir. Gezi gözlem yönteminin, sınıf ortamını genişleten, dersleri sıkıcılıktan kurtarabilen ders konularıyla yaşamın bağlantılarını kurulmasını sağlayan ve öğrencilerin iletişim becerilerini geliştiren, dikkatlerini belli noktalarda yoğunlaştırabilen bir yöntem olduğunu söyleyebiliriz. Bu yöntemle, fotoğraf çekme, söyleşi yapma, kamera çekimi, ses kaydetme gibi etkinliklere yer verilebilir (Güleryüz, 2008).

Yapılan veya gerçekleştirilen coğrafi geziler, öğrenciye veya öğrenene daha geniş bakış açısı sağlayarak öğrenenlerin veya öğrencilerin bilgilerini geliştirir. Gezi anına kadar hiç düşünmediği veya anlamadığı konuları anlamak için kendisini zorlar (Güngördü, 2002).

Gözlem gezisi, eğitsel değeri oldukça yüksek olan bir yöntemdir. Gözlem gezisi herşey den önce öğrencilere zengin öğrenme yaşantıları sağlar. Onların, ilk elden bilgi edinmelerine, gerçek yaşamı ve çevrelerini daha yakından tanımalarına, gözlem yapmalarına, öğrendiklerini gördüğü olgu ve olaylarla ilişkilendirmelerine olanak sağlar (Öztürk, 2006).

Öğrenciler sınıflarda pasif bir durumda oturarak öğretilmek istenmemektedirler. Klasik yöntemlere yapılan eleştirilerin hemen hemen tümü bu noktadan kaynaklanmaktadır. Yapılan pek çok çalışma klasik yöntemlerle öğretimde başarının

son derece düşük olduğunu ortaya konmuştur. Örneğin, Trenaman yaptığı bir incelemede yetişkinlerden oluşan bir sınıfta 15 dakika radyo konuşması dinleyenlerin gerçek hatırlama testinin 41 puan, 30 dakika dinleyenlerin 25 puan aldıkları saptanmıştır. Araştırmacı bu sonucu şöyle yorumlamaktadır; “yalnızca sesli bir anlatımı dinleyen öğrenciler için ikinci 15 dakika çok daha az yararlı olmuş ve öğrencilerin dikkatleri oldukça körelmiştir” (Güngördü, 2002) .

2.2.10.10. Gezi gözlem yönteminin uygulanmasında yaşanan zorluklar

Dünyadaki birçok ülkede eğitim sistemlerinin bürokratik olarak yapılandığı görülmektedir. Bu tür eğitim sistemleri genelde merkezi bir yönetim yapısına sahiptirler. “Bürokrasi istenen sonuçlara ulaşmak için insan aktivitelerini organize eden bir proje, medeniyetler tarihi boyunca geliştirilen sosyolojik bir olgudur. Hayatımızın büyük bir kısmını geçirdiğimiz okullar da, bürokrasinin formlarından birisidir” (Yücel, 1999).

Okul idarecileri okullarda gerçekleştirilecek olan sosyal etkinlikleri planını yapmalı ve planlanan etkinliklerin gerçekleşmesinde iş bölümü yaparak bütün görevlilerin süreç içerisinde bir görev almasını sağlamalıdır. (Tetik, 2008).

Gezi-Gözlem yöntemi, basit bir ziyaretten ibaret değildir. Burada edinilecek tecrübelerin öğrenci açısından yararlı ve değerli olması için öğretmenin hazırlığı ve ön incelemesidir. Ön hazırlığın yetersizliği nedeniyle binlerce gözlem gezisinin boşa gittiği ve öğrencilerinin hiçbir tecrübe edinmediği bilinmektedir (Güngördü, 2002).

Gezi gözlem ve inceleme yönteminin az kullanılmasında, öğretmenlerin genel yöntem bilgisi eksikliklerinin yanında, söz konusu yöntemin uygulanmasına ilişkin zorlukların da önemli bir payı vardır (Alkan, 1979). Çünkü gezi gözlem ve inceleme yöntemi:

Hazırlık ve uygulama aşamalarında geniş zaman ve yüksek gayret ister.

Bu yöntemin kullanılması okula ve öğretmene disiplinin sağlanması ve güvenlik önlemlerinin alınması gibi alanlarda görev ve sorumluluklar yükler.

Genelde masraflı bir yöntemdir.

Bu yöntemi uygulamak isteyen öğretmen birçok bürokratik zorlukla karşılaşacaktır. Çünkü öğretmen bir gezi için okul idaresinin, velilerin ve mülki amirlerinin iznini almak zorundadır. Bütün bu zorluklar önemli olmakla beraber bu konuda asıl sorun,

ifade ettiğimiz gibi, öğretmenin bu yöntemi etkili bir biçimde uygulayacak bilgi, beceri ve donanıma sahip olmaması meselesidir. Bu sorun çözülmeden diğer zorlukları asmak da mümkün olmamaktadır (Açıkgöz, 2006).

Öğretmen, eğitim öğretim sürecinde kullanılacak görsel, işitsel, mekânsal, zamansal donanım, yani hazır kullanılacak ya da hazırlanacak her türlü eğitsel araç-gereçten sorumludur (Erginer, 2000).

Bilen (2006)'e göre gezinin eksik yönleri şöyledir: Yasal sorumluluğu oldukça fazladır. Disiplin kolayca sorun haline gelebilir. Öğrencilerin diğer derslere devamını engeller. Uygun yer seçmek oldukça zordur. Organizasyonu genellikle çok karmaşıktır. Pahalıya mal olur. Belirli bir süre ayırmak güçtür. Çok iyi planlanmazsa, başarı sağlanmaz. Uygulamasının riskli olduğu kadar planlama süreci de uzun ve zaman alıcıdır. Gözlem gezisi çok iyi ve detaylı bir planlama yapılmazsa çok fazla sorunla karşılaşılabilir. Aynı zamanda da çok dikkatli olmayı gerektirir. Gezi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrasında istenilen davranışların etkin bir şekilde kazanılması için çok iyi planlama yapılmalıdır. Aksi takdirde birçok sorun çıkabileceği gibi aynı zamanda uygulamadan alınan verim düşebilir (Açar, 2010).

Gözlem gezisi, öğrenmenin sınıf dışında olmasından dolayı birtakım sınırlılıkları da beraberinde getirmektedir. Yasal sorumluluğunun fazla olması, gerçekleştirilmesinin zor ve karmaşık olması, disiplin sorunlarına yol açması, masraf gerektirmesi, çok zaman alması, öğretmenin dışında başka kişilere gereksinim duyulması ve kimi zaman eğitsel amaçlarının gözden kaçırılması bu yöntemin önemli sınırlılıkları arasındadır. Bu nedenle, gözlem gezilerinin çok iyi planlanması gerekir (Öztürk, 2006).

Gözlem gezisi uygulaması okullarda pek sık gerçekleşmemektedir. Uygulamasının çok fazla sorumluluk gerektirmesi, maddi olarak fazla olması, velilerin tutumu, okul idaresinin gözlem gezisine bakış açısı gibi birçok sebepten dolayı, gerçekleştirilmemektedir. Eğer geziler arazi, dağ gibi yerlere düzenlenecekse arayabilecekleri yerler konusunda öğrenciler bilgilendirilmeli, acil gerekli olabilecek telefon numaraları öğrencilere öğretilmelidir. Gezi öncesi ve gezi sonrası etkinlikler mutlaka yapılmalıdır. Gezinin süresi, durulacak yerler ve gidilecek yerler öğrencilere belirtilmelidir (Açar, 2010).

2.3. İlgili Araştırmalar

Konuyla ilgili araştırmalara bakıldığında yeterli sayıda, kapsamlı ve direk konuyla ilgili amaca yakın bir çalışma görülmemektedir. Bu durum yapılacak olan çalışmanın önemini kuvvetlendirmektedir.

zay (2003), “Ortaöğretim Coğrafya Eğitimi ve ğretiminde Gezi-Gözlem Metodunun ğrenci Başarışı zerine Etkisi ve Diğer ğretim Metotlarıyla Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tez çalışmasında; Liselerde gezi-gözlem metodunun yeteri kadar uygulanmadığı sonucuna ulaşmıştır. Gezi-gözlem metodu öğretmenler ve yöneticiler tarafından etkili metotlar arasında sayılmasına rağmen çok az kullanılmaktadır. Metodun kullanılmama nedenlerinden nde geleni fazla maddiyat gerektirmesidir. İkinci sırada ise Milli Eğitim Bakanlığı’nın söz konusu metodu desteklememesi olarak sayılmaktadır. Gezi-gözlem metodu yakın mesafeli geziler şeklinde uygulanmaktadır. Öğretmenler yapılan gezi sonrasında değerlendirme bölümünde öğrencilerine herhangi bir etkinlik yaptırmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin gezi-gözlem metodu hakkındaki bilgi ve becerileri yetersizdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu okullarında uygulanan gezi-gözlem metoduna katıldıklarını belirtmiş ve bu metotla yapılan öğretimin bilgilerin kalıcılığı açısından kendilerine fayda sağladığını belirtmişlerdir.

Erdem (2007), “Sosyal Bilgiler ğretmenlerinin Gezi-Gözlem Tekniğine İlişkin Görüşleri” isimli yüksek lisans çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır.

Gezilerde bay öğretmenler, bayan öğretmenlere göre kaza ve tehlikelerle karşılaşma olasılığına karşı daha fazla tedirgin olmaktadırlar.

Bay ve bayan öğretmenler gezilerin yasal sorumluluğunun oldukça ağır olduğu görüşüne katılmakla birlikte, bay öğretmenler, bayan öğretmenlere göre gezilerin yasal sorumluluğunu daha ağır bulmaktadırlar.

Gezi esnasında kaza ve tehlikelere karşılaşma olasılığı karşısında öğretmenlerin tedirgin olması görüşünde kıdem bakımından anlamlı bir fark bulunmuştur.

Öğretmenlerin, gezi esnasında öğrencilerin fikirlerini dikkate alma görüşüne katılma düzeyleri arasında kıdem bakımından anlamlı bir fark bulunmuştur.

Kayağ (2009), “Sosyal Bilgiler Dersinin Etkililiği Açısından Materyal Kullanımı ve Gezi Gözlem Metodunun Uygulanması” isimli yüksek lisans çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır.

Bayan öğretmen denekler; okul idarecileri geziler konusunda olumsuz tutuma sahiptirler düşüncesine erkek öğretmenlere göre daha fazla sahiptirler.

Birinci kademe öğretmen denekler, sınıfların kalabalık olması gezi düzenlemeyi zorlaştırmaktadır düşüncesine ikinci kademe öğretmenlerine göre daha fazla sahiptirler.

Ballı (2009), “9. Sınıf Fiziki Coğrafya Konuları Öğretiminde Gezi Gözlem Yönteminin Önemi (Bağcılar İlçesi Örneği)” isimli yüksek lisans çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır.

Gezi gözlem etkinliğini kullanmayan öğretmenler genellikle ekonomik nedenlerden şikâyetçi olurken, öğretmenlerin ise bu uygulamada yetersiz kalmış oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin birçoğu gezi gözlem tekniğini kullanırken bir takım idari sorunla karşılaşmışlardır.

Araştırmanın sonucunda Coğrafya öğretmen adaylarının üniversite öncesi hiç gezi gözlem yapmadıkları, gezi gözlemi uygulayabilmek için yeterli bilgiye kısmen sahip olduklarını, gezi gözlem etkinliğinin uygulanmasında yasal sorumluluğun fazla olduğunu düşündüğü, çeşitli okul idarecilerinin gezi gözleme yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları, çok fazla evrak işinin gerekliliği, gerekli maddi desteğin olmaması gibi sebeplerden dolayı öğretmenlerin gezi gözlem tekniğini yeterince uygulanmadığı ortaya çıkmıştır.

Serin (2003) “İlköğretim İkinci Kademe Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde gezi gözlem ve İnceleme Yönteminin Uygulanma Durumu (Şanlıurfa Örneği)” isimli yüksek lisans tez çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu yöntem ile alakalı resmi işlemler hakkındaki sorulara doğru cevap verememişlerdir.

Yöntemin uygulanmasını etkileyen zorluklar; resmi izinler, maddi problemler, ulaşım, yoruculuk, zaman yetersizliği, disiplin gibi zorluklardır. Bu zorluklar arasında resmi izinler ve disiplin ön plana çıkmaktadır.

Yıldırım (2012), “İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Gezi-Gözlem Yönteminin Uygulanma Durumunun İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Mesleki kıdemi 16-20 yıl arasında olanlar mesleki kıdemi 21 yıl ve daha yukarısı olanlardan; kurumundan memnun olan öğretmenler kurumundan memnun olmayanlardan daha yüksek oranlarda katılım göstermişlerdir.

Bayan öğretmenler bay öğretmenlerden, kurumundan memnun olan öğretmenler kurumundan memnun olmayanlardan daha yüksek oranlarda katılım göstermişlerdir. Bayan öğretmenler bay öğretmenlerden, mesleki kıdemi 16-20 yıl arasında olanlar mesleki kıdemi 21 yıl ve yukarısı olanlardan daha yüksek oranlarda katılım göstermişlerdir.

Kariyer basamağı aday öğretmen olanlar gezi planı hazırlamanın gezide gruba önemli ölçüde zaman kazandıracığı konusunda kararsızdırlar. Kariyer basamağı öğretmen olanlar ise gezi planının gruba zaman kazandıracığına kuvvetle inanmaktadırlar.

Aycan (2008), “Gezi-Gözlem Yönteminin Biyoloji Öğretimindeki Önemi Ve Diğer Öğretim Yöntemleri Arasındaki Yeri (Ankara İli Örneği)” isimli yüksek lisans tez çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Biyoloji öğretmenleri gezi-gözlem ve inceleme yönteminin yasal yükümlülüğünün fazla olduğundan, disiplin sorunu ortaya çıkabileceğinden, organizasyon yapmanın zor olduğundan ve ekonomik durumun yetersiz olmasından dolayı gezi-gözlem ve inceleme yöntemini kullanmak istememişlerdir.

Biyoloji dersi öğretmenleri, biyoloji dersi öğretiminde en iyi yöntem olarak gezi-gözlem ve inceleme yöntemini ve laboratuvar yöntemi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler ise Biyoloji dersinde en iyi yöntem olarak, laboratuvar yöntemini seçmişlerdir.

Gezi-gözlem ve inceleme metodunu uygulayan biyoloji öğretmenlerinin, gezi-gözlem ve inceleme metodu öncesinde hazırlıklar aşamalarını tam olarak yaptıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin gezi-gözlem ve inceleme yöntemini kullanırken idari bir problemle ya da velilerden kaynaklanan bir problemle çok az karşılaştıkları tespit edilmiştir.

Tunç (2006), “Gezi-Gözlem Yönteminin Coğrafya Eğitim Öğretimindeki Önemi, Başarısına Etkisi Ve Diğer Öğretim Yöntemleriyle Karşılaştırılması” konulu yüksek lisans tez çalışmasında şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Coğrafya dersi öğretmenlerinin %71’i görev yaptıkları kurumlarda daha önce gezi-gözlem ve inceleme yöntemine bir defa da olsa kullanmışlardır.

Gezi-gözlem ve inceleme yöntemini kullanmayan öğretmenlerin çoğu (%67) ekonomik sebeplerden şikâyetçi olurken, %33’de uygulamada yetersiz olduklarını belirtmiştir.

Coğrafya dersi öğretmenlerinin %86’sı gezi-gözlem ve inceleme yönteminin coğrafya dersinde uygulanabilecek en iyi yöntem olduğuna inanmaktadır.

Öğrencilerin % 45’i gezi-gözlem ve inceleme yöntemini uygularken hazırlıklı gitmekte, gezi sırasında ise büyük çoğunluğunun not tutmadığı belirtilmiştir (%62).

Kaptan (1999), “Din Öğretiminde Gezi-Gözlem Metodu” konulu yüksek lisans tez çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır.

Gezi gözlem ve inceleme yöntemi en eski öğretim yöntemlerindedir.

Gezi gözlem ve inceleme yöntemi ilgi çekici ve devamlılığı sağlayıcı bir yöntemdir.

Gezi gözlem ve inceleme yöntemi daha çok duyu organına hitap etmesi ve harekete geçirmesi sebebiyle diğer öğretim yöntemlerine göre daha faydalıdır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizinde kullanılan yöntemler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama modeliyle yapılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da o anda var olan bir durumu olduğu şekliyle betimleyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan her neyse bu yaklaşımda onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur. Bilinmek istenen şey ortadadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemlemektir (Karasar,1999).

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Güngören ilçesindeki ilkokul ve ortaokullarda görevli kadrolu öğretmenler ve yöneticiler oluşturmaktadır. İstanbul ili Güngören ilçesine bağlı olan 3 adet ilkokul ve 3 adet ortaokul olmak üzere 6 okulda görevli olan 56 sosyal bilgiler, 51 fen bilimleri, 62 Türkçe ve 131 diğer (sınıf, resim, müzik, İngilizce vd.) olmak üzere 300 öğretmene ulaşıp anket uygulanmıştır. Yine 20 öğretmene yeni oluşturulan ölçme aracının güvenilirliğini belirlemek amacıyla ön uygulama yapıldığından bu öğretmenler de çalışma evreninden çıkarılmıştır. Bu nedenle araştırmanın çalışma evrenini Güngören ilçesinde görev yapmakta olan 300 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır. Örneklem giren öğretmen ve yöneticilerle ilgili istatistiki bilgiler aşağıdaki tabloda ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Çizelge 3.1: Örneklem Giren Öğretmen Ve Yöneticilerle İlgili İstatistiki Bilgiler

<i>Öğretmen ve Yönetici</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
<i>Toplam öğretmen ve yönetici sayısı ve oranı</i>	<i>320</i>	<i>100</i>
<i>Ön uygulama yapılan öğretmen sayısı ve oranı</i>	<i>20</i>	<i>6,25</i>
<i>Araştırmada değerlendirmeye alınan öğretmen ve yönetici sayısı ve oranı</i>	<i>300</i>	<i>93,8</i>

Çizelge 3.1 incelendiğinde araştırmada değerlendirmeye dâhil edilen öğretmenler ve yöneticiler örneklemin %93,8'ini oluşturmaktadır. Bu oran araştırılan konu ile ilgili örneklem hakkında genel bir kanaate varılabilecek yeterliliğe sahiptir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Konuyla ilgili literatür taraması sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda gezi gözlem ve inceleme yöntemi üzerine yapılmış anketler taranmıştır. Yine Güngören ilçesinde görevli olan çeşitli branş öğretmenleriyle gezi gözlem ve inceleme yöntemiyle ilgili görüşleri yüz yüze görüşme yöntemiyle alınmıştır. Bunun sonucunda gezi gözlem ve inceleme yöntemine ilişkin görüşlerinin ortaya konulmasına yönelik ifadelerden oluşan bir havuz oluşturulmuştur. Bu ifade havuzundan, araştırmanın amacına yönelik olarak maddeler oluşturup İstanbul Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Kaya Yılmaz, İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Görevlileri Esra Şimşek ve Gül Güler' in görüşlerine başvurulmuş, bu görüşlere göre bazı ifadeler düzeltilmiş, bazı ifadeler ise ölçme aracından çıkartılmıştır. Anketin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach's α (Alpha) güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Hesaplamalar sonucunda hazırlanan anket 0.70 oranında sonuç çıkmış olup oluşturulan anket güvenilir bulunmuştur.

Ölçme aracı, Güngören İncirlibahçe Ortaokulundaki 20 öğretmene uygulanarak ön denemesi yapılmıştır. Ayrıca ön uygulamaya katılan öğretmenlerden kendilerince anlaşılmayan maddelerin belirtilmesi istenmiştir. Veri toplama aracının geçerliliğinin

sağlanabilmesi için başvuru uzman görüşleri doğrultusunda yeniden değerlendirilmiş ve ankete son şekli verilmiştir.

Öğretmen ve yöneticilere uygulanan ankette 36 adet soru bulunmaktadır. Bu soruların ilk 7 sorusu kişisel bilgileri içeren sorulardır. Ankete katılanlar I. bölümdeki kişisel bilgileri dayalı sorulara cevap verdikten sonra, II. bölümdeki 29 adet soruya Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum şeklinde cevap vermeleri istenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın örnekleme dahil edilen 300 öğretmen ve yöneticinin tamamına ölçme aracı uygulanmıştır. Uygulama öncesi okul yöneticileriyle görüşülmüş ve belirlenen gün ve saatte okullara gidilmiştir.

Anketler belirlenen gün ve saatte öğretmen ve yöneticilere bırakılmış aynı gün içerisinde öğretmenler anketleri cevapladıktan sonra elden teslim alınmıştır. Anketler dağıtılmadan önce araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılmıştır. Belirlenen gün ve saatte okulda olmayan öğretmenler için telefon edilmiş ve mail yoluyla anketleri cevaplayıp tekrar mail yoluyla dönüş yapılması istenmiştir. Bu sayede ulaşılmak istenen tüm örnekleme ulaşılmış olup 300 öğretmen ve yöneticinin vermiş oldukları cevaplara göre analizler yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma ile anket uygulaması bittikten sonra bilgi toplamak üzere verilen anket formlarının hepsi kontrol edilmiş, veriler bilgisayar ortamına geçirilmiştir. Elde edilen veriler çeşitli kategorilere ayrılmış ve istatistiksel işlemler yapılmıştır. Araştırma boyunca tüm analizler SPSS programında yapılmıştır.

Verilerin analizinde öğretmenlerin ve yöneticilerin kişisel bilgilerinin ve görüşlerinin dağılımının belirlenmesi amacıyla frekans (f) ve yüzdelik (%) değerleri, önemli görülen değişkenler arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek amacıyla ki kare(kay

kare) analizi kullanılmıştır. İstatistiksel açıdan yapılan hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma ile elde edilen bulgular sunulmakta, açıklanmakta ve yorumlanmaktadır.

4.1. Frekans ve Yüzde Değerleri

Çizelge 4.1: Ankete Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Bay	146	48,7
Bayan	154	51,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.1'e göre anket uygulanan öğretmenlerin %48,7'si bay, %51,3'ü ise bayandır. Buna göre, bayan öğretmenlerin sayısı, erkek öğretmenlerin sayısından fazladır. Toplam 300 öğretmenden 146 tanesi bay, 154 tanesi ise bayandır.

Çizelge 4.2: Ankete Katılan Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları

Yaş	N	%
25 yaş ve altı	39	13,0
26-35 yaş	137	45,7
36-45 yaş	99	33,0
46-54 yaş	19	6,3
55 yaş ve üzeri	6	2
Toplam	300	100

Çizelge 4.2 'ye göre toplam 300 öğretmenden 39'u 25 yaş ve altındadır (%13,0). Yaş bakımından en büyük grubu 137 öğretmenle 26-35 yaş öğretmenler oluşturmaktadır (%45,7). 36-45 yaş öğretmen grubu ise 99 öğretmen oluşturmaktadır (%33,0). 46-54 yaş grubunda ise 19 öğretmen bulunmaktadır (% 6,3). 55 yaş üzeri ise 6 öğretmen bulunmaktadır (%2,0).

Çizelge 4.3: Ankete Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılına Göre Dağılımları

Mesleki kıdem	N	%
1-5yıl	93	31,0
6-10yıl	76	25,3
11-15yıl	87	29,0
16-20yıl	37	12,3
21 yıl ve yukarısı	7	2,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.3 'e göre toplam 300 öğretmenden 93'i 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahiptir (%31,0). 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmen sayısı ise 76 öğretmendir (%25,3). 11-15 yıl arası öğretmen sayısı ise 87 öğretmendir (%29,0). 16-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmen sayısı ise 37'dir (%12,0). 21 yıl ve yukarısı kıdeme sahip öğretmen sayısı ise 7 öğretmen bulunmaktadır (%2,3).

Çizelge 4.4: Ankete Katılan Öğretmenlerin Kariyer Basamağına Göre Dağılımları

Öğretmenlik Kariyeri	N	%
Aday öğretmen	18	6,0
Öğretmen	265	88,3
Uzman öğretmen	17	5,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.4 'e göre toplam 300 öğretmenden 18'i aday öğretmen kariyerine sahiptir (%6,0). En büyük çoğunluğu ise 265 'le öğretmen kariyer basamağında bulunanlar oluşturmaktadır (%88,3). Uzman öğretmen kariyerine sahip 17 öğretmen bulunmaktadır (%5,7).

Çizelge 4.5: Ankete Katılan Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımları

Öğrenim durumu	N	%
Ön lisans	2	0,7
Lisans	258	86,0
Lisansüstü	40	13,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.5 'e göre toplam 300 öğretmenden 2'si ön lisans mezunudur (%0,7). En büyük çoğunluğu ise 258 ile lisans mezunu öğretmenler oluşturmaktadır (%86,0). Lisansüstü mezunu öğretmen sayısı ise 40 öğretmendir (%13,3).

Çizelge 4.6: Ankete Katılan Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları

Branş	N	%
Sosyal Bilgiler	56	18,7
Fen Bilimleri	51	17,0
Türkçe	62	20,7
Diğer	131	43,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.6 'ya göre toplam 300 öğretmenden 56'sı sosyal bilgiler öğretmenidir (%18,7). 51 öğretmen ise fen bilimleri öğretmeni olarak çalışmaktadır (%17,0). 62 öğretmen ise Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaktadır (%20,7). En büyük çoğunluk ise 131 öğretmen ile diğer (Sınıf, İngilizce, müzik, görsel sanatlar vd.) grubuna aittir (%43,7).

Çizelge 4.7: Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Kurumdan Memnuniyetlerine Göre Dağılımları

Kurum Memnuniyeti	N	%
Evet	143	47,7
Hayır	46	15,3
Kısmen	111	37,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.7 'ye göre toplam 300 öğretmenden 143'ü çalıştığı kurumdan memnun olduğu görülmüştür (%47,7). 46 öğretmen ise çalıştıkları kurumdan memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir (%15,3). 111 öğretmen ise çalıştıkları kurumdan kısmen memnun olduklarını belirtmişlerdir (%37,0).

Çizelge 4.8: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 1 'e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 1	N	%
Hiç Katılmıyorum	17	5,7
Katılmıyorum	56	18,7
Kararsızım	46	15,3
Katılıyorum	100	33,7
Tamamen Katılıyorum	81	27,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.8 'e göre "Sınıf mevcutları gezi-gözlem tekniğini kullanmak için fazladır." sorusuna toplam 300 öğretmenden 17'si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%5,7). 56 öğretmen katılmıyorum (%18,7), 46 öğretmen kararsızım (%15,3), 100 öğretmen katılıyorum (%33,7) , 81 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%27,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.9: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 2 ‘ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 2	N	%
Hiç Katılmıyorum	35	11,7
Katılmıyorum	96	32,0
Kararsızım	69	22,7
Katılıyorum	75	25,0
Tamamen Katılıyorum	25	8,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.9 ‘a göre ”Gezi-gözlem etkinliğini kullanmak için zaman buluyorum.”sorusuna toplam 300 öğretmenden 35’u hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%11,7), 96 öğretmen katılmıyorum (%32,0), 69 öğretmen kararsızım (%22,7), 75 öğretmen katılıyorum (%25,0) , 25 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.10: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 3 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 3	N	%
Hiç Katılmıyorum	14	4,7
Katılmıyorum	41	13,7
Kararsızım	43	14,3
Katılıyorum	121	40,3
Tamamen Katılıyorum	81	27,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.10 ‘a göre” Gezi yapılacak yerlere ulaşım için okul tarafından maddi imkânlar sınırlıdır.”sorusuna toplam 300 öğretmenden 14’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%4,7), 41 öğretmen katılmıyorum (%13,7), 43 öğretmen kararsızım (%14,3), 121 öğretmen katılıyorum (%40,3) , 81 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%27,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.11: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 4 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 4	N	%
Hiç Katılmıyorum	70	23,3
Katılmıyorum	87	29,0
Kararsızım	57	19,0
Katılıyorum	64	21,3
Tamamen Katılıyorum	22	7,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.11 ‘e göre “Gezi-gözlem faaliyetlerinde okul tarafından öğrencilere yiyecek içecek gibi imkânlar sağlanır.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 70’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%23,3), 87 öğretmen katılmıyorum (%29,0), 57 öğretmen kararsızım (%19,0), 64 öğretmen katılıyorum (%21,3) , 22 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%7,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.12: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 5 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 5	N	%
Hiç Katılmıyorum	14	4,7
Katılmıyorum	31	10,3
Kararsızım	67	22,3
Katılıyorum	136	45,3
Tamamen Katılıyorum	52	17,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.12 ‘ye göre ”Okul idaresinin geziler konusunda tutumu olumludur.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 14’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir(%4,7), 31 öğretmen katılmıyorum (%10,3), 67 öğretmen kararsızım (%22,3), 136 öğretmen katılıyorum (%45,3) , 52 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%17,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.13: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 6 ‘ya Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 6	N	%
Hiç Katılmıyorum	11	3,7
Katılmıyorum	45	15,0
Kararsızım	80	26,7
Katılıyorum	118	39,3
Tamamen Katılıyorum	46	15,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.13 ‘e göre “Okul idaresi gezi-gözlem faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda yeterli deneyime sahiptir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 11’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%3,7), 45 öğretmen katılmıyorum (%15,0), 80 öğretmen kararsızım (%26,7), 118 öğretmen katılıyorum (%39,3) , 46 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%15,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.14: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 7 ‘ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 7	N	%
Hiç Katılmıyorum	23	7,7
Katılmıyorum	64	21,3
Kararsızım	47	15,7
Katılıyorum	117	39,0
Tamamen Katılıyorum	49	16,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.14 ‘e göre “Gezi-gözlem faaliyetlerinde görevlendirilen öğretmen sayısı yeterlidir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 23’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%7,7), 64 öğretmen katılmıyorum (%21,3), 47 öğretmen kararsızım (%15,7), 117 öğretmen katılıyorum (%39,0) , 49 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%16,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.15: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 8 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 8	N	%
Hiç Katılmıyorum	18	6,0
Katılmıyorum	38	12,7
Kararsızım	59	19,7
Katılıyorum	127	42,3
Tamamen Katılıyorum	58	19,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.15 ‘e göre “Gezi-gözlem faaliyetleri öğretmenlerin gönüllülük esasına göre yapılır.” toplam 300 öğretmenden 18’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%6,0), 38 öğretmen katılmıyorum (%12,7), 59 öğretmen kararsızım (%19,7), 127 öğretmen katılıyorum (%42,3) , 58 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%19,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.16: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 9 ‘a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 9	N	%
Hiç Katılmıyorum	11	3,7
Katılmıyorum	30	10,0
Kararsızım	65	21,7
Katılıyorum	140	46,7
Tamamen Katılıyorum	54	18,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.16 ‘ya göre “Gezilerde zaman planlaması öğretmenler tarafından iyi bir şekilde yapılır.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 11’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%3,7), 30 öğretmen katılmıyorum (%10,0), 65 öğretmen kararsızım (%21,7), 140 öğretmen katılıyorum (%46,7) , 54 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%18,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.17: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 10 ‘a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 10	N	%
Hiç Katılmıyorum	7	2,3
Katılmıyorum	35	11,7
Kararsızım	65	21,7
Katılıyorum	103	34,3
Tamamen Katılıyorum	90	30,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.17 ‘ye göre “Gezi gözlem prosedürleri gereklidir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 7’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%2,3), 35 öğretmen katılmıyorum (%11,7), 65 öğretmen kararsızım (%21,7), 103 öğretmen katılıyorum (%34,3) , 90 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%30,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.18: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 11 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 11	N	%
Hiç Katılmıyorum	34	11,3
Katılmıyorum	100	33,3
Kararsızım	84	28,0
Katılıyorum	56	18,7
Tamamen Katılıyorum	26	8,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.18 ‘e göre “Gezi-gözlem faaliyetlerinin hazırlığı kolaydır.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 34’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%11,3), 100 öğretmen katılmıyorum (%33,3), 84 öğretmen kararsızım (%28,0), 56 öğretmen katılıyorum (%18,7) , 26 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.19: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 12 ‘ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 12	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	1,3
Katılmıyorum	33	11,0
Kararsızım	74	24,7
Katılıyorum	145	48,3
Tamamen Katılıyorum	44	14,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.19 ‘a göre “Öğretmenler gezi-gözlem konusunda olumlu tutuma sahiptir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 4’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,3), 33 öğretmen katılmıyorum (%11,0), 74 öğretmen kararsızım (%24,7), 145 öğretmen katılıyorum (%48,3) , 44 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%14,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.20: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 13 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 13	N	%
Hiç Katılmıyorum	7	2,3
Katılmıyorum	51	17,0
Kararsızım	71	23,7
Katılıyorum	132	44,0
Tamamen Katılıyorum	39	13,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.20 ‘ye göre “Öğretmenler gezi-gözlem tekniği hakkında yeterli bilgiye sahiptir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 7’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%2,3), 51 öğretmen katılmıyorum (%17,0), 71 öğretmen kararsızım (%23,7), 132 öğretmen katılıyorum (%44,0) , 39 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%13,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.21: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 14 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 14	N	%
Hiç Katılmıyorum	6	2,0
Katılmıyorum	48	16,0
Kararsızım	87	29,0
Katılıyorum	118	39,3
Tamamen Katılıyorum	41	13,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.21 ‘e göre “Öğretmenlerin gezi-gözlem faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda yeterli deneyime sahiptir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 6’sı hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%2,0), 48 öğretmen katılmıyorum (%16,0), 87 öğretmen kararsızım (%29,0), 118 öğretmen katılıyorum (%39,3) , 41 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%13,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.22: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 15 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 15	N	%
Hiç Katılmıyorum	8	2,7
Katılmıyorum	40	13,3
Kararsızım	64	21,3
Katılıyorum	125	41,7
Tamamen Katılıyorum	63	21,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.22 ‘ye göre “Gözlem gezisi yapacak uygun mekânlar mevcuttur.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 8’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%2,7), 40 öğretmen katılmıyorum (%13,3), 64 öğretmen kararsızım (%21,3), 125 öğretmen katılıyorum (%41,7) , 63 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%21,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.23: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 16 ‘ya Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 16	N	%
Hiç Katılmıyorum	12	4,0
Katılmıyorum	40	13,3
Kararsızım	84	28,0
Katılıyorum	126	42,0
Tamamen Katılıyorum	38	12,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.23 ‘e göre ”Öğretmenler gezi-gözlem tekniğini çalışılan temalarla ilişkilendirmektedir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 12’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%4,0), 40 öğretmen katılmıyorum (%13,3), 84 öğretmen kararsızım (%28,0), 126 öğretmen katılıyorum (%42,0) , 38 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%12,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.24: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 17 ‘ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 17	N	%
Hiç Katılmıyorum	22	7,3
Katılmıyorum	64	21,3
Kararsızım	88	29,3
Katılıyorum	102	34,0
Tamamen Katılıyorum	24	8,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.24 ‘e göre “Öğrenciler gezilerde kurallara uygun bir şekilde davranır.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 22’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%7,3), 64 öğretmen katılmıyorum (%21,3), 88 öğretmen kararsızım (%29,3), 102 öğretmen katılıyorum (%34,0) , 24 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.25: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 18 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 18	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1,0
Katılmıyorum	30	10,0
Kararsızım	60	20,0
Katılıyorum	128	42,3
Tamamen Katılıyorum	79	26,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.25 ‘e göre “Öğrenciler gezi-gözlem faaliyetlerine katılmak isterler.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 3’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,0), 30 öğretmen katılmıyorum (%10,0), 60 öğretmen kararsızım (%20,0), 128 öğretmen katılıyorum (%42,3) , 79 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%26,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.26: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 19 ‘a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 19	N	%
Hiç Katılmıyorum	25	8,3
Katılmıyorum	93	31,0
Kararsızım	72	24,0
Katılıyorum	92	30,7
Tamamen Katılıyorum	18	6,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.26 ‘ya göre “Gezi-gözlem tekniğine ilişkin veliler yeterince bilgiye sahiptir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 25’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%8,3), 93 öğretmen katılmıyorum (%31,0), 72 öğretmen kararsızım (%24,0), 92 öğretmen katılıyorum (%30,7) , 18 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%6,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.27: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 20 ‘Ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 20	N	%
Hiç Katılmıyorum	50	16,7
Katılmıyorum	103	34,3
Kararsızım	76	25,3
Katılıyorum	57	19,0
Tamamen Katılıyorum	14	4,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.27 ‘ye göre “Veliler gezi masraflarını karşılamakta sıkıntı çekmezler.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 50’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%16,7), 103 öğretmen katılmıyorum (%34,3), 76 öğretmen kararsızım (%25,3), 57 öğretmen katılıyorum (%19,0) , 14 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%4,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.28: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 21 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 21	N	%
Hiç Katılmıyorum	11	3,7
Katılmıyorum	61	20,3
Kararsızım	87	29,0
Katılıyorum	116	38,7
Tamamen Katılıyorum	25	8,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.28 ‘e göre” Gezi gözlem tekniği hakkında veliler olumlu düşüncelere sahiptir.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 11’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%3,7), 61 öğretmen katılmıyorum (%20,3), 87 öğretmen kararsızım (%29,0), 116 öğretmen katılıyorum (%38,7) , 25 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.29: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 22 ‘ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 22	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	1,3
Katılmıyorum	46	15,3
Kararsızım	61	20,3
Katılıyorum	134	44,7
Tamamen Katılıyorum	55	18,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.29 ‘a göre “Öğrencilerin arazide tehlikelerle (güneş çarpması, yıldırım düşmesi, yırtıcı veya zehirli hayvan tehlikeleri, kayalık ya da uçurum tehlikeleri gibi) karşılaşma olasılığı vardır.”sorusuna toplam 300 öğretmenden 4’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,3), 46 öğretmen katılmıyorum (%15,3), 61 öğretmen kararsızım (%20,3), 134 öğretmen katılıyorum (%44,7) , 55 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%18,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.30: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 23 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 23	N	%
Hiç Katılmıyorum	1	0,3
Katılmıyorum	27	9,0
Kararsızım	50	16,7
Katılıyorum	124	41,3
Tamamen Katılıyorum	98	32,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.30 ‘a göre “Ders konuları işlenirken gezi-gözlem tekniğinin ders konularına entegre edilmesi faydalıdır.”sorusuna toplam 300 öğretmenden 1’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%0,3), 27 öğretmen katılmıyorum (%9,0), 50 öğretmen kararsızım (%16,7), 124 öğretmen katılıyorum (%41,3) , 98 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%32,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.31: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 24 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 24	N	%
Hiç Katılmıyorum	22	2,3
Katılmıyorum	66	11,7
Kararsızım	103	21,7
Katılıyorum	88	34,3
Tamamen Katılıyorum	21	30,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.31 ‘e göre “Öğretmenler planlayacakları gezi-gözlem yerlerini önceden gidip görürler.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 22’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%7,3), 66 öğretmen katılmıyorum (%22,0), 103 öğretmen kararsızım (%34,3), 88 öğretmen katılıyorum (%29,3) , 21 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%7,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.32: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 25 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 25	N	%
Hiç Katılmıyorum	12	4,0
Katılmıyorum	67	22,3
Kararsızım	84	28,0
Katılıyorum	104	34,7
Tamamen Katılıyorum	33	11,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.32 ‘ye göre “Öğretmenler gezi-gözlem tekniğini kullanmadan önce gidilecek yerlerle ilgili broşür ya da pano hazırlarlar.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 12’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%4,0), 67 öğretmen katılmıyorum (%22,3), 84 öğretmen kararsızım (%28,0), 104 öğretmen katılıyorum (%34,7) , 33 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%11,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.33: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 26 ‘ya Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 26	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1,0
Katılmıyorum	38	12,7
Kararsızım	82	27,3
Katılıyorum	149	49,7
Tamamen Katılıyorum	28	9,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.33 ‘e göre “Gezi-gözlem faaliyetleri genellikle amacına ulaşmaktadır.”sorusuna toplam 300 öğretmenden 3’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,0), 38 öğretmen katılmıyorum (%12,7), 82 öğretmen kararsızım (%27,3), 149 öğretmen katılıyorum (%49,7) , 28 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%9,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.34: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 27 ‘ye Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 27	N	%
Hiç Katılmıyorum	10	3,3
Katılmıyorum	44	14,7
Kararsızım	74	24,7
Katılıyorum	147	49,0
Tamamen Katılıyorum	25	8,3
Toplam	300	100

Çizelge 4.34 ‘e göre “Gezi sırasında geziye katılan çocukların sağlığına ilişkin problemlerde öğretmenler ne yapacaklarını bilir.”sorusuna toplam 300 öğretmenden 10’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%3,3), 44 öğretmen katılmıyorum (%14,7), 74 öğretmen kararsızım (%24,7), 147 öğretmen katılıyorum (%49,0) , 25 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.35: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 28 ‘e Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 28	N	%
Hiç Katılmıyorum	14	4,7
Katılmıyorum	67	22,3
Kararsızım	93	31,0
Katılıyorum	97	32,3
Tamamen Katılıyorum	29	9,7
Toplam	300	100

Çizelge 4.35 ‘e göre “Gezi gözlem yöntemini uygulamak için yeterli zaman mevcuttur.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 14’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%4,7), 67 öğretmen katılmıyorum (%22,3), 93 öğretmen kararsızım (%31,0), 97 öğretmen katılıyorum (%32,3) , 29 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%9,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.36: Ankete Katılan Öğretmenlerin Madde 29 ‘a Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Madde 29	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1,0
Katılmıyorum	26	8,7
Kararsızım	59	19,7
Katılıyorum	158	52,7
Tamamen Katılıyorum	54	18,0
Toplam	300	100

Çizelge 4.36 ‘ya göre “Gezi gözlem tekniğinin uygulanması esnasında öğrencilerin soruları cevaplanmaktadır.” sorusuna toplam 300 öğretmenden 3’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,0), 26 öğretmen katılmıyorum (%8,7), 59 öğretmen kararsızım (%19,7), 158 öğretmen katılıyorum (%52,7) , 54 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%18,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

4.2. Kay Kare(Ki Kare) Analiz Sonuçları

Çizelgede İki kategorik verinin karşılaştırıldığı bu teknikte cinsiyete göre öğretmenlerin gezi-gözlem tekniğini kullanma düzeylerini belirlemek üzere yapılan ki kare testi oranları karşılaştırılmıştır.

Çizelge 4.37: Cinsiyete Göre Gezi Gözlem Tekniğini Kullanma Düzeyleri Ki Kare Analiz Sonuçları

Gruplar	Gezi gözlem tekniğini kullanma düzeyi					Toplam	X ²	s d	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum				
Bay	17	43	32	39	15	146			
	11,6	29,5	21,9	26,7	10,3	100			
Bayan	18	53	37	33	13	154			
	11,7	34,4	24	21,4	8,4	100	1,863	4	0,761
Toplam	35	96	69	72	28	300			
Toplam içinde	11,7	32	23	24	9,3	100			

Çizelge 4.37 'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin gezi-gözlem tekniğini kullanma düzeyi değişkeni, cinsiyetlere göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonucunda, değişkenler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=1,863;p>0,05$).

Çizelgede iki kategorik verinin karşılaştırıldığı bu teknikte branşa göre öğretmenlerin gezi-gözlem tekniği hakkında yeterli bilgiye sahip olma düzeylerini belirlemek üzere yapılan ki kare testi oranları karşılaştırılmıştır.

Çizelge 4.38: Branşa Göre Gezi Gözlem Tekniği Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri Ki Kare Analiz Sonuçları

Gruplar	Gezi gözlem tekniği hakkında yeterli bilgiye sahip olma düzeyleri					Toplam	X ²	sd	P
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum				
Sosyal	1	11	16	21	4	53			
	1,8	19,6	28,6	42,9	7,1	100			
Fen	2	13	13	19	4	51			
	3,9	25,5	25,5	37,7	7,8	100			
Türkçe	2	9	9	31	11	62	12,765	12	0,386
	3,2	14,5	14,5	50	17,7	100			
Diğer	2	18	33	58	20	131			
	1,5	13,7	25,2	44,3	15,3	100			
Toplam	7	51	71	132	39	300			
Toplam içinde	2,3	17	23,7	44	13	100			

Çizelge 4.38 'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin gezi-gözlem tekniği hakkında yeterli bilgiye sahip olma düzeyi değişkeni, branşlara göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonucunda, değişkenler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=12,765;p>0,05$).

Çizelgede İki kategorik verinin karşılaştırıldığı bu teknikte kariyer basamağına göre öğretmenlerin planlayacakları gezi-gözlem yerlerini önceden gidip görmeleri düzeylerini belirlemek üzere yapılan ki kare testi sonuçları karşılaştırılmıştır.

Çizelge 4.39: Kariyer Basamağına Göre Gezi Gözlem Yerlerini Önceden Gidip Görme Düzeylerine İlişkin Ki Kare Sonuçları

Gruplar	Öğretmenlerin gezi gözlem yerlerini önceden gidip görmeleri düzeyleri					Toplam	X ²	s d	P
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum				
Aday Öğrt	4	0	9	4	1	18			
	22,2	0	50	22,2	5,6	100			
Öğretmen	18	62	89	77	19	265			
	6,8	23,4	33,6	29,1	7,2	100	13,681	8	0,090
Uzman	0	4	5	7	1	17			
	0	23,5	29,4	41,2	5,9	100			
Toplam	22	66	103	88	21	300			
Toplam içinde	7,3	22	34,3	29,3	7	100			

Çizelge 4.39 ‘da görüldüğü gibi, öğretmenlerin planlayacakları gezi-gözlem yerlerini önceden gidip görmeleri düzeyi değişkeni, kariyer basamağına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonucunda, değişkenler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=13,681;p>0,05$).

Çizelgede İki kategorik verinin karşılaştırıldığı bu teknikte branşa göre öğretmenlerin gezi-gözlem tekniğini kullanmadan önce gidilecek yerlerle ilgili broşür ve pano hazırlama düzeylerini belirlemek üzere yapılan ki kare testi oranları karşılaştırılmıştır.

Çizelge 4.40: Branşa Göre Gezi Gözlem Kullanmadan Önce Gidilecek Yerlerle İlgili Broşür Pano Hazırlama Düzeylerine İlişkin Ki Kare Sonuçları

Gruplar	Öğretmenlerin gezi-gözlem tekniğini kullanmadan önce gidilecek yerlerle ilgili broşür ve pano hazırlama düzeyleri					Toplam	X ²	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum				
Sosyal	2	14	12	21	7	56			
	3,6	25	21,4	37,5	12,5	100			
Fen	2	10	18	19	2	51			
	3,9	19,6	35,3	37,3	3,9	100			
Türkçe	4	14	17	18	9	62	7,409	12	0,829
	6,5	22,6	27,4	29	14,5	100			
Diğer	4	29	37	46	15	131			
	3,1	22,1	28,2	35,1	11,5	100			
Toplam	12	67	84	104	33	300			
Toplam içinde	4	22,3	28	34,7	11	100			

Çizelge 4.40 'da görüldüğü gibi, öğretmenlerin gezi-gözlem tekniğini kullanmadan önce gidilecek yerlerle ilgili broşür ve pano hazırlama düzeyleri değişkeni, branşlara göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonucunda, değişkenler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=7,409;p>0,05$).

Çizelgede İki kategorik verinin karşılaştırıldığı bu teknikte branşa göre öğretmenlerin gezi sırasında geziye katılan çocukların sağlığına ilişkin problemlerde ne yapacaklarını bilme düzeylerini belirlemek üzere yapılan ki kare testi oranları karşılaştırılmıştır.

Çizelge 4.41: Branşa Göre Gezi Sırasında Geziye Katılan Çocukların Sağlığına İlişkin Problemlerde Ne Yapacaklarını Bilme Düzeyleri Ki Kare Analiz Sonuçları

Gruplar	Öğretmenlerin gezi sırasında geziye katılan çocukların sağlığına ilişkin problemlerde ne yapacaklarını bilme düzeyleri					Toplam	X ²	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum				
Sosyal	1	12	11	29	3	56	16,814	12	0,157
	1,8	21,4	19,6	51,8	5,4	100			
Fen	1	10	17	19	4	51			
	2	19,6	33,3	37,3	7,8	100			
Türkçe	4	12	13	29	4	62			
	6,5	19,4	21	46,8	6,5	100			
Diğer	4	10	33	70	14	131			
	3,1	7,6	25,2	53,4	10,7	100			
Toplam	10	44	74	147	25	300			
Toplam içinde	3,3	14,7	24,7	49	8,3	100			

Çizelge 4.41 'de görüldüğü gibi öğretmenlerin gezi sırasında geziye katılan çocukların sağlığına ilişkin problemlerde ne yapacaklarını bilme düzeyleri değişkeni, branşlara göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonucunda, değişkenler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=16,814;p>0,05$).

Çizelgede İki kategorik verinin karşılaştırıldığı bu teknikte kıdem yılına göre öğretmenlerin gezi-gözlem yöntemini uygulamak için yeterli zamanları mevcuttur düzeylerini belirlemek üzere yapılan ki kare testi oranları karşılaştırılmıştır.

Çizelge 4.42: Kıdem Yılına Göre Gezi Gözlem Yöntemini Uygulamak İçin Zamanlarının Mevcut Olma Düzeyleri Ki Kare Analiz Sonuçları

Gruplar	Öğretmenlerin gezi-gözlem yöntemini uygulamak için yeterli zamanları mevcuttur düzeyleri					Toplam	X ²	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum				
1-5 Yıl	6	23	28	25	11	93	11,665	16	0,767
	6,5	24,7	30,1	26,9	11,8	100			
6-10 Yıl	3	16	26	22	9	76			
	3,9	21,1	34,2	28,9	11,8	100			
11-15 Yıl	3	16	29	35	4	87			
	3,4	18,4	33,3	40,2	4,6	100			
16-20 Yıl	2	10	8	12	5	37			
	5,4	27	21,6	32,4	13,5	100			
21 Yıl Üstü	0	2	2	3	0	7			
	0	28,6	28,6	42,9	0	100			
Toplam	14	67	93	97	29	300			
Toplam içinde	4,7	22,3	31	32,3	9,7	100			

Çizelge 4.42 'de görüldüğü gibi öğretmenlerin gezi-gözlem yöntemini uygulamak için yeterli zamanları mevcuttur düzeyi değişkeni, kıdem yılına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonucunda, değişkenler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=11,665;p>0,05$).

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu araştırma ile ilkokul ve ortaokullarda uygulanan gezi gözlem ve inceleme yönteminin uygulanmasında ortaya çıkan problemlere ilişkin öğretmen görüşleri alınmış olup bu görüşler arasında cinsiyet, yaş, kıdem, branş, kariyer, öğrenim durumu, ve kurum memnuniyeti değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılığın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler değerlendirilirken dağılımın belirlenmesi amacıyla frekans ve yüzdelik değerleri, değişkenler arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek amacıyla ki kare testi uygulanmıştır. İstatistiksel açıdan hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1. Gezi gözlem ve inceleme metodunun kullanımına ilişkin sonuçlar ve tartışma

Araştırmaya katılan toplam 300 öğretmen gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanmak için zaman buluyorum sorusuna 35'i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%11,7), 97 öğretmen katılmıyorum (%32,3), 68 öğretmen kararsızım (%22,7), 75 öğretmen katılıyorum (%25,0) , 25 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Tunç (2006)'un çalışmasında, araştırmaya dâhil edilen Coğrafya öğretmenlerinden yöntemi en az bir kez kullananların oranı %71'dir. Aycan'a (2008) göre biyoloji öğretmenlerinin yaklaşık % 56'sı öğretmenlik hayatı boyunca gezi-gözlem yöntemini hiç kullanmamışlardır. Çetin ve diğ. (2010) çalışmalarında gezi-gözlem metodunun Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından sık kullanılan bir metot olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Güven ve diğ. (2004) çalışmalarında Tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu gezi-gözlem yönteminin tarih dersleri için faydalı

olacağı konusunda hem fikirdirler ancak bu yöntemi fazla uygulamamaktadırlar. Doğru ve Aydoğdu (2003) çalışmalarında gezi-gözlem ve inceleme yöntemini öğrenciler, öğretmenlerinin hiç düzeyinde kullandıkları görüşünde birleştikleri sonucuna ulaşmışlardır. Serin'e (2003) göre, gezi-gözlem ve inceleme yöntemi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde çok az kullanılmaktadır. Yapılan benzer çalışmalara bakılarak ve bizim uygulamış olduğumuz anket sonuçları karşılaştırıldığında öğretmenlerin gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanımında yeteri kadar zaman bulamadıkları ortaya çıkmıştır sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf mevcutlarının gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanmak için fazladır sorusuna 19'u hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%6,3). 53 öğretmen katılmıyorum (%17,7), 37 öğretmen kararsızım (%12,3), 107 öğretmen katılıyorum (%35,7) , 84 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%28,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre gezi gözlem ve inceleme faaliyetlerine görevlendirilen öğretmen sayısının yeterliliği ile ilgili olarak 23'ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%7,7), 64 öğretmen katılmıyorum (%21,3), 47 öğretmen kararsızım (%15,7), 117 öğretmen katılıyorum (%39,0) , 49 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%16,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre gezi gözlem ve inceleme faaliyetlerinin yapılmasında gönüllülük esasına göre olmasına 18'i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%6,0), 38 öğretmen katılmıyorum (%12,7), 59 öğretmen kararsızım (%19,7), 127 öğretmen katılıyorum (%42,3) , 58 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%19,3) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre gezilerde zaman planlaması öğretmenler tarafından iyi bir şekilde yapılmasına, 11'i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%3,7), 30 öğretmen katılmıyorum (%10,0), 65 öğretmen kararsızım (%21,7), 140 öğretmen katılıyorum (%46,7) , 54 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%18,0) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre gezi gözlem faaliyetlerinin hazırlığının kolaylığı ile ilgili olarak 34'ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%11,3), 100 öğretmen katılmıyorum (%33,3), 84 öğretmen kararsızım (%28,0), 56 öğretmen

katılıyorum (%18,7) , 26 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,7) cevaplarını verdikleri tespit edilmiştir.

Demir (2007)'e göre gezi gözlem uygulaması öğretmen ve öğrencilerde uygulama için hazırlık yapmanın en çok gerektiği, en çok zaman aldığı ve en önemli olduğu yöntemdir. Gezi gözlem faaliyetlerinin hazırlığının kolay olmadığı elde edilen sonuçlarda ortaya çıkmıştır. Buna sebep olarak öğrencilerin bilgilendirilmesi, resmi yazışmalar, veli izinleri, gezide kullanılacak ulaşım yöntemleri, gezinin yapılacağı gün ve saatteki hava durumu, gezi bölgesindeki imkânlar vb. olarak düşünülebilir.

5.1.2. Gezi gözlem ve inceleme metodunun kullanımında karşılaşılan idari zorluklar engellere ilişkin sonuçlar ve tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenler gezi-gözlem ve inceleme metodunu uygularken bazı idari zorluklarla karşılaşmışlardır. Bu idari zorluklardan bazıları, gezi yapılacak yerlere ulaşım için okul tarafından maddi imkânlar verilmemesi ve yapılacak olan gezide okul tarafından öğrencilere yiyecek içecek gibi imkânların sağlanmaması gibi zorluklar ve engellerle karşılaştıkları ortaya çıkmıştır. Bu sonuç araştırma yapılan örnekleme bulunan okulların maddi düzeylerin düşük olması, okul aile birliklerinin gezi gözlem etkinliği için ayırabilecekleri maddi kaynaklarının olmayışı neden olmaktadır.

Mazman'a (2007) göre, gezi-gözlem metodunu kullanan öğretmenlerin neredeyse yarısı bu metodu kullanmak istediklerinde, kullandıklarında ve sonrasında hiçbir zorlukla karşılaşmamışlardır. Tunç (2006) araştırmasında, Coğrafya öğretmenleri gezi gözlem yaparken idari bir sorunla karşılaşmamışlardır. Kayağ'a (2009) göre, bayan öğretmenler, okul idarecileri geziler konusunda olumsuz tutuma sahiptirler düşüncesine erkek öğretmenlere göre daha fazla sahiptirler. Birinci kademe öğretmenler, sınıfların kalabalık olması gezi düzenlemeyi zorlaştırmaktadır düşüncesine ikinci kademe öğretmenlerine göre daha fazla sahiptirler. Serin (2003) araştırmasında, yöntemin uygulanmasını etkileyen zorluklar; resmi izinler, maddi problemler, öğretmen, ulaşım, yoruculuk, zaman yetersizliği, disiplin gibi zorluklardır. Bu zorluklar arasında resmi izinler ve disiplin ön plana çıkmaktadır. Ballı'ya (2009) göre, öğretmenlerin birçoğu gezi gözlem yapılırken idari bir takım sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Çetin ve diğ. (2010) araştırmalarında, öğretmenlerin bu yöntemi uygulayamamalarının en temel nedenlerinden birisi

ekonomik problemlerdir. Özellikle öğrencilerden para toplayamama, gezilecek yerlerin ücretli olması, araç temin edememeyi ekonomik problemler olarak sıralamışlardır.

“Okul idaresinin geziler konusunda tutumu olumludur.” sorusuna öğretmenlerden 14’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%4,7), 31 öğretmen katılmıyorum (%10,3), 67 öğretmen kararsızım (%22,3), 136 öğretmen katılıyorum (%45,3) , 52 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%17,3) cevaplarını vererek okul idarelerinin geziler konusunda olumlu tutum sergilediklerini ortaya koymuşlardır.

“Okul idaresi gezi-gözlem faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda yeterli deneyime sahiptir. “ sorusuna öğretmenlerden 11’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%3,7), 45 öğretmen katılmıyorum (%15,0), 80 öğretmen kararsızım (%26,7), 118 öğretmen katılıyorum (%39,3) , 46 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%15,3) cevaplarını vererek okul idaresinin geziler düzenlenmesi konusunda yeterli deneyime sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

“Gezi gözlem prosedürleri gereklidir. “ sorusuna öğretmenlerden 7’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%2,3), 35 öğretmen katılmıyorum (%11,7), 65 öğretmen kararsızım (%21,7), 103 öğretmen katılıyorum (%34,3) , 90 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%30,0) cevaplarını vererek gezilerde prosedürlerin gerekli olduğunu düşünmektedirler.

Özay’a (2003) göre, Coğrafya öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu gezi-gözlem yönteminin uygulanmasında idari bir sorunla karşılaşmışlardır.

Bizim araştırmamızdan çıkan sonuç ise bunun tersi yöndedir. Araştırmaya katılan öğretmenler genel olarak idari bir zorlukla karşılaşmadıklarını, sadece okullarının maddi imkanlarının kısıtlı olmasından dolayı oluşabilecek olumsuzlukları ortaya koymuşlardır.

5.1.3. Gezi gözlem ve inceleme metodunun kullanımında karşılaşılan veli ve öğrencilere ilişkin sonuçlar ve tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenler gezi-gözlem ve inceleme metodunu uygularken karşılaştıkları veli ve öğrencilere ilişkin sonuçlara bakıldığında, öğrencilerin genellikle gezilerde kurallara uygun şekilde davrandıkları ve gezilere katılmakta

olumlu yönde davrandıkları öğretmenlere uygulanan anket sonucunda ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin ise en çok karşılaştıkları zorluklardan bazıları olarak, velilerin gezi gözlem ve inceleme metodu hakkında yeterince bilgi sahibi olmamaları, velilerin gezi masraflarını karşılamakta sıkıntı çekmeleri oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra velilerin gezi gözlem ve inceleme metodu hakkında olumlu düşüncelere sahip oldukları ve öğretmenlerin gezi gözlem metodunu uygulaması için velilerden destek aldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç araştırma yapılan örnekleme bulunan velilerin maddi düzeylerin düşük olması, velilerin gezi gözlem etkinliği için ayırabilecekleri maddi kaynaklarının olmayışı neden olmaktadır.

Ayrıca öğretmenlerin gezi gözlem sırasında öğrencilerin (güneş çarpması, yıldırım düşmesi, yırtıcı veya zehirli hayvan tehlikeleri, kayalık ya da uçurum tehlikeleri gibi) tehlikeli durumlarla karşılaşabilme olasılığının olması, öğretmenleri gezi gözlem hakkında olumsuz düşüncelerine sebep olmaktadır.

Aycan (2008) araştırmasında, öğretmenler gezi-gözlem yönteminin uygulanmasında idari bir sorunla ve velilerden kaynaklanan bir sorunla çok az karşılaşmışlardır. Biyoloji öğretmenleri gezi-gözlem yönteminin yasal sorumluluğu fazla olduğundan, disiplin sorun hale gelebileceğinden, organizasyonu zor olduğundan ve ekonomik yetersizliklerden dolayı gezi-gözlem yöntemini kullanmak istememişlerdir. Özay'a (2003) göre, coğrafya öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu gezi-gözlem yönteminin uygulanmasında velilerden kaynaklanan bir sorunla çok az karşılaşmışlardır. Tunç (2006) araştırmasında, coğrafya öğretmenleri gezi-gözlem yaparken velilerle herhangi bir sorun yaşanmamıştır. Yöntemi kullanmayan öğretmenlerin çoğunluğu (%67) ekonomik nedenlerden şikâyetçidir. Ballı'ya (2009) göre, gezi-gözleme başvurmayan öğretmenlerin büyük çoğunluğu ekonomik nedenlerden şikâyetçidir. Bütün bu değerlendirmelerde küçük farklılıklar olsa da gezi gözlem ve inceleme metodu uygulamada karşılaşılan veli ve öğrencilere yönelik zorluklar araştırmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

“Öğrenciler gezilerde kurallara uygun bir şekilde davranır.” sorusuna öğretmenden 22'si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%7,3), 64 öğretmen katılmıyorum (%21,3), 88 öğretmen kararsızım (%29,3), 102 öğretmen katılıyorum (%34,0) , 24 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,0) cevaplarını vererek öğrencilerin genel olarak gezilerde kurallara uygun olarak davrandıkları görülmektedir.

“Öğrenciler gezi-gözlem faaliyetlerine katılmak isterler.” sorusuna öğretmenlerden 3’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,0), 30 öğretmen katılmıyorum (%10,0), 60 öğretmen kararsızım (%20,0), 128 öğretmen katılıyorum (%42,3) , 79 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%26,3) cevaplarını vererek öğrencilerin genel olarak gezi gözlem faaliyetlerine katılmak istedikleri ortaya çıkmıştır.

“Gezi-gözlem tekniğine ilişkin veliler yeterince bilgiye sahiptir.” sorusuna öğretmenlerden 25’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%8,3), 93 öğretmen katılmıyorum (%31,0), 72 öğretmen kararsızım (%24,0), 92 öğretmen katılıyorum (%30,7) , 18 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%6,0) cevaplarını vererek velilerin gezi gözlem ve inceleme metodu hakkında daha bilgilendirme yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

“Veliler gezi masraflarını karşılamakta sıkıntı çekmezler.” sorusuna öğretmenlerden 50’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%16,7), 103 öğretmen katılmıyorum (%34,3), 76 öğretmen kararsızım (%25,3), 57 öğretmen katılıyorum (%19,0) , 14 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%4,7) cevaplarını vererek velilerin gezi masrafları karşılamakta sıkıntı çektikleri ortaya çıkmıştır.

“Gezi gözlem tekniği hakkında veliler olumlu düşüncelere sahiptir.” sorusuna öğretmenlerden 11’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%3,7), 61 öğretmen katılmıyorum (%20,3), 87 öğretmen kararsızım (%29,0), 116 öğretmen katılıyorum (%38,7) , 25 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%8,3) cevaplarını vererek velilerin gezi gözlem hakkında olumlu tutuma sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

“Öğrencilerin arazide tehlikelerle (güneş çarpması, yıldırım düşmesi, yırtıcı veya zehirli hayvan tehlikeleri, kayalık ya da uçurum tehlikeleri gibi) karşılaşma olasılığı vardır.” sorusuna öğretmenlerden 4’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,3), 46 öğretmen katılmıyorum (%15,3), 61 öğretmen kararsızım (%20,3), 134 öğretmen katılıyorum (%44,7) , 55 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%18,3) cevaplarını vererek öğrencilerin tehlikeli durumlarla karşılaşabileceği ortaya çıkmaktadır.

5.1.4. Gezi gözlem ve inceleme metodunun kullanımında öğretmen görüşlerine ilişkin sonuçlar ve tartışma

Gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanan erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre daha fazla zaman buldukları görülmektedir.

Gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanan Türkçe öğretmenleri, Sosyal bilgiler ve Fen Bilgisi öğretmenlerine göre, gezi gözlem faaliyetlerinin hazırlığının kolay olmadığını düşünmektedirler.

Gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanan Türkçe öğretmenleri ve Sosyal bilgiler öğretmenleri, diğer branş öğretmenlerine göre gezi gözlem faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları görülmektedir.

Gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanan öğretmenler, planlayacakları gezi-gözlem yerlerini önceden gidip görmeleri konusunda kararsız oldukları görülmektedir.

Gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Fen Bilgisi öğretmenlerine göre gezi-gözlem tekniğini kullanmadan önce gidilecek yerlerle ilgili broşür ya da pano hazırladıkları görülmektedir.

Gezi gözlem ve inceleme metodunu kullanan öğretmenler, genel olarak gezi sırasında geziye katılan çocukların sağlığına ilişkin problemlerde öğretmenler ne yapacaklarını bildikleri ortaya çıkmıştır.

“Ders konuları işlenirken gezi-gözlem tekniğinin ders konularına entegre edilmesi faydalıdır.” sorusuna öğretmenlerden 1’i hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%0,3), 27 öğretmen katılmıyorum (%9,0), 50 öğretmen kararsızım (%16,7), 124 öğretmen katılıyorum (%41,3) , 98 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%32,7) cevaplarını vererek gezi-gözlem ve inceleme metodunun ders konularıyla entegre edilmesinin daha faydalı olacağını düşündükleri görülmektedir.

“Öğretmenler planlayacakları gezi-gözlem yerlerini önceden gidip görürler.” sorusuna öğretmenlerden 22’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%7,3), 66 öğretmen katılmıyorum (%22,0), 103 öğretmen kararsızım (%34,3), 88 öğretmen katılıyorum (%29,3) , 21 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%7,0)

cevaplarını vererek öğretmenlerin gezi gözlem yapılacak yerin önceden gidip görülmesiyle ilgili kararsız oldukları görülmektedir.

“Öğretmenler gezi-gözlem tekniğini kullanmadan önce gidilecek yerlerle ilgili broşür ya da pano hazırlarlar.” sorusuna öğretmenlerden 12’si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%4,0), 67 öğretmen katılmıyorum (%22,3), 84 öğretmen kararsızım (%28,0), 104 öğretmen katılıyorum (%34,7) , 33 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%11,0) cevaplarını vererek broşür ve pano hazırlamanın gezi gözlem tekniğinin faydalı olması için yardımcı olacağı düşünülmektedir.

“Gezi-gözlem faaliyetleri genellikle amacına ulaşmaktadır.” sorusuna öğretmenler 3’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,0), 38 öğretmen katılmıyorum (%12,7), 82 öğretmen kararsızım (%27,3), 149 öğretmen katılıyorum (%49,7) , 28 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%9,3) cevaplarını vererek metodun genellikle amacına ulaştığını düşünmektedirler.

“Gezi gözlem tekniğinin uygulanması esnasında öğrencilerin soruları cevaplanmaktadır.” sorusuna öğretmenlerden 3’ü hiç katılmıyorum cevabını vermiştir (%1,0), 26 öğretmen katılmıyorum (%8,7), 59 öğretmen kararsızım (%19,7), 158 öğretmen katılıyorum (%52,7) , 54 öğretmen ise tamamen katılıyorum (%18,0) cevaplarını vererek uygulama esnasında öğretmenlerin genellikle öğrencilerin soruları cevaplandığı görülmektedir.

5.2. Öneriler

1-Okullara mutlaka gezi gözlem faaliyetlerini yerine rahatça getirebilmesi için bakanlık ya da yerel yönetimler tarafından maddi kaynak aktarılmalı, maddi durumu iyi olmayan öğrencilerinde bu tür faaliyetlere katılıp fırsat eşitliği sağlanması gerekmektedir.

2-İl ve İlçe MEM tarafından her sene başında öğretmenler için uygulanan seminer döneminde buldukları çevre ile ilgili gezi yapılacak yerleri anlatan broşür ve kitapların hazırlanıp seminer döneminde öğretmenlere verilmesi, öğretmenlerin de bu konuya ilgisini artırabilir.

3-Okul idareleri tarafından, gezi-gözlem yapacak olan öğretmenlerden istenen evrak ve prosedür işlerinde yardımcı olmaları, gezi sonrasında gezi yapan öğretmenden bu konuyla ilgili detaylı rapor istemelidir.

4-Okullarda bulunan gezi-gözlem kulüplerinin daha etkin hale getirilmesi, gezi organizasyonlarını sadece bu kulüpte görevli olan öğretmenler değil,tüm okul öğretmenleri tarafından etkin şekilde kullanılması gerekmektedir.

5-Öğretmenlerin gezi gözlem tekniği hakkında daha çok bilgi sahibi olmaları ve sahip oldukları bilgileri uygulamaya koymaları için gerekli eğitimleri almaları gerekmektedir.

6-Geziye katılan öğrenci sayısına uygun şekilde okul idaresi tarafından öğretmen görevlendirilmesi yapılmalıdır. 10 öğrenciye 1 öğretmen olacak şekilde yapılacak görevlendirmeler gezinin daha verimli şekilde geçmesini sağlayacaktır.

7-Uzak bölgelere yapılan gezilerde mutlaka öğrencilerin yemek ve konaklama gibi ihtiyaçları geziye çıkmadan önce okul idarecileri ve görevli öğretmenler tarafından planlanması gerekmektedir.

8-Gezi-gözlem ve inceleme metodunun olumlu yönlerinin öğrencilerde çevre bilinci oluşturması için, çok sayıda duyuya hitap ederek kalıcı öğrenme sağlanması, öğrencilerin yorum yapma yeteneğini geliştirmesi için okullarda teşvik edici eğitim ve seminerler düzenlenmesi, bu konularla ilgili görsellere daha fazla yer verilmesi gerekmektedir.

9-Yöntemin etkili şekilde kullanılabilmesi için iyi bir gezi planının yapılması ve öğrencilere gezi düzenlemeden önce gezi yapılacak yerle ilgili ön bilgi vermelidir.

10-Bir gezi gözlem faaliyetinde öğretmen ve öğrencilerin yanlarında bulundurmaları gereken malzemeler ve eşyalar mutlaka olmalıdır. Konuyla ilgili olan materyallerin uygulama esnasında öğretmen ve öğrencilerin yanında bulunması gezi gözlem faaliyetinin başarısını arttırabilir ve güzel bir gezi yapılmasını sağlayabilir.

11-Öğrenciler mutlaka gezi yapılacak bölgeye uygun kıyafetle geziye katılmaları gerekmektedir. Kendilerini rahat hissedecekleri kıyafetle geziye katılmaları gezinin verini arttıracaktır. Geziyi yapacak öğretmen geziye çıkmadan önce öğrencileri mutlaka bilgilendirmelidir.

12-Gezilerde oluşabilecek disiplin problemleri ve öğrencilerin sağlık problemleri ile ilgili oluşabilecek olumsuz durumlar için velilerin de gezilerde yer alması sağlanmalı ve öğretmenlere yardımcı olmaları gezinin daha sağlıklı olmasını sağlayabilir. Öğrenciler arasında rahatsızlığı(astım,diyabet vb.)bulunan yada fiziksel engeli olan öğrenciler var ise mutlaka bu öğrencilerin velilerinin de geziye katılmaları, kendi rahatsızlıkları ile ilgili ilaçlarını yanlarında bulundurmaları öğretmenler tarafından istenmelidir.

KAYNAKLAR

Açar, S. (2010). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Gözlem Gezisi Uygulamasının Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerisine ve Çevre Duyarlılığına Etkisi. Çanakkale: 18 Mart Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi)

Açıkgöz, K. (2004). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.

Açıkgöz, M. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Akbaşı, S.ve Pilten, Ö.(1999). *İlköğretim Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*.Konya: Mikro Basım Yayım.

Akgündüz, H. (2005). *Eğitime Dair Kuramsal ve Tarihsel Çözümlemeler Ders Notları*. Ankara.

Aktaş, Ş.ve Gündüz, O.(2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınevi.

Alkan, C.(1979). *Eğitim Ortamları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Alkan, C.ve Kurt, M. (2007). *Özel Öğretim Yöntemleri Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık,(3. Baskı).

Arslan, H.(2000).İlköğretim Kademesinde Okutulan Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretim Sürecinde Kullanılan Metotlar Üzerine Bir Araştırma. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Aycan, D. (2008). Gezi-Gözlem Yönteminin Biyoloji Öğretimindeki Önemi ve Diğer Öğretim Yöntemleri Arasındaki Yeri (Ankara İli Örneği). Ankara:Gazi Üniversitesi, :(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Aydın, A. (1998). *Sınıf Yönetimi*.Ankara: Anı Yayıncılık.

Aytuna, H. A. (1963). *Orta Dereceli Okullarda Öğretmenlik ve Problemleri*.(Öğretmen Kitapları:66). Ankara: MEB Basımevi.

Aykaç, N. (2005). *Öğretme ve Öğrenme Sürecinde Aktif Öğretim Yöntemleri*.Ankara: (1. Baskı). Naturel Yayınları.

Ballı, A. (2009). 9. Sınıf Fiziki Coğrafya Konuları Öğretiminde Gezi Gözlem Yönteminin Önemi (Bağcılar İlçesi Örneği).İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Kaynak Üniteler*. Ankara: YÖK Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi

Barker, S.,Slingisby, D., Tillings, S. (2002). *TeachingBiologyOutsidetheClasroom. Is itHeadingforExtinction?.A Report on BiologyFielwork in the 14-19 Curriculum.* TarnFieldStudyCentre, North Yorkshire.

Beydoğan, Ö. (Tarihsiz). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Erzurum: Eser Ofset

Bilen, M. (1999). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Binbaşoğlu, C. (1974). *Öğretim Metodu ve Uygulama*. Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi.

Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1994). *Genel Öğretim Metotları*. Konya: Atlas Kitabevi

Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1999). *Genel Öğretim Metotları-Öğretimde Planlama ve Uygulama*. İstanbul: Beta Yayıncılık, (10. baskı).

Çetin, T., Kuş, Z. ve Karatekin, K. (2010). *Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Gezi-Gözlem Yöntemine ilişkin Görüşleri*. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi.

Demir, M. K. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Gözlem Gezisi Yöntemini Uygulama Durumları*.Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.

Demircioğlu, İ. (2003).*Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (Öğretim Stratejileri)*. Ankara:Pegem Yayıncılık,(2.Baskı).

Demirel, Ö. (2005). *Probleme Dayalı Öğrenme Bölüm 4. Eğitimde Yeni Yönelimler*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Doğan, İ. (2005).*Vatandaşlık, Demokrasi ve İnsan Hakları*.Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Doğanay, H. (1993) .*Coğrafyaya Giriş-I*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi.

Doğanay, H. (1993a).*Coğrafya'da Metodoloji (Genel Metotlar ve Özel Öğretim Metotları)*.Ankara: MEB Yayınları.

Doğanay, H. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*.Erzurum:Aktif Yayınevi.

Doğru, M. ve Aydoğdu, M. (2003) *Fen Bilgisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerde Karşılaşılan Sorunlar ile ilgili Öğrenci Görüşleri*. Denizli:Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Duruhan, K. (2002). *Öğrenme–Öğretme Süreçleri ve Aktif Öğretim Yöntemleri*.Eğitim Araştırmaları Dergisi.

Ekici, G. (2000). *Biyoloji Öğretmenlerinin Öğretimde Kullandıkları Yöntemler ve Karşılaştıkları Sorunlar*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi.

Erdem, M. (2007). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Gezi-Gözlem Tekniğine İlişkin Görüşleri. Ankara: Gazi Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Ergün, M. ve Özdaş, A.(1997).*Öğretim İlke ve Yöntemleri*.İstanbul: Kayan Matbaacılık.

Ergener, E.(2000). *Öğretimi Planlama Uygulaması ve Değerlendirme*.Ankara: Kozan Ofset.

Eroğlu, S.(2006). Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Ortaöğretim 3.Sınıf Öğrencilerinin Biyoteknoloji İle İlgili Kavramları Öğrenmeleri ve Tutumları Üzerine Etkisi. Ankara:Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi)

Ertuğ, A. (2007) Lise 2. Sınıf Biyoloji Dersinde Okutulan ‘ Biyosferdeki Yaşama Birlikleri ‘ Konusunun Geleneksel ve Gezi- Gözlem Yöntemiyle Öğretiminin Öğrenmeye Olan Etkisinin Karşılaştırılması. Konya: Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi)

Fidan, N. ve Erden, M.(1994).*Eğitime Giriş*. Ankara: Metaksan Matbaacılık(5.Baskı).

Gardner, W., Demirtaş, A. ve Doğanay, A. (1997), *Sosyal Bilimler Öğretimi*. Ankara: YÖK Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.

Garipağaoğlu, N. (2001). *Gezi-Gözlem Metodunun Coğrafya Eğitimi ve Öğretimindeki Yeri*.İstanbul: Marmara Üniversitesi Coğrafya Dergisi. Sayı:3.

Gök, Y. ve Girgin, M. (2001), *Ortaöğretim Coğrafya Programında Deney ve Gezi-Gözlemin Önemi*.Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 6

Güleryüz, H. (2008). *Hayat Bilgisi Programı ve Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi

Güngör, D.(2004).İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarihsel Kavramların Öğretiminde Bilgi ve Kavram Haritası Kullanımının Başarıya Etkisi.İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Güngördü, E. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar*.Ankara:NobelYayın Dağıtım, (1. Baskı).

Güven, A., Gazel, A.A. ve Sever, R. (2004). *Tarih Öğretmenlerinin Gezi-Gözlem Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar*.Erzurum:Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 9.

Hesapçioğlu, M. (1994). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, (4. baskı).

Hesapçioğlu, M. (2008). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.(6. Baskı).

Higgitt, D. and Bullard, J. (1999). *Assessing Fieldwork Risk for Undergraduate Projects*.Journal of Geography in Higher Education, Vol23, No 3.

Kaplan, H. (2002). Cumhuriyet'ten Günümüze Orta Öğretim Kurumlarında Biyoloji Öğretiminin Yapısı ve Sorunları.Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Kaptan, F. (1999). *Fen Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*.Ankara: Nobel Yayınevi.

Kasapoğlu, R. (2006). Gezinerek Yönetim Tekniğinin İlköğretim Okullarında Uygulanabilirliğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri.Ankara : Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Kayağ, R. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinin Etkililiği Açısından Materyal Kullanımı ve Gezi Gözlem Metodunun Uygulanması. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Kemertaş, İ. (2001). *Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri*.İstanbul: Birsen Yayınevi, (4. baskı).

Kemertaş, İ. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*.İstanbul: Birsen Yayınevi.

Kocaçınar, M. (1964). *Genel Öğretim Metodu*. İstanbul: Arkın Kitapevi, (3. baskı).

Korkmaz, N. (2006). Volkan Topoğrafyası Konularının Öğretiminde Gezi-Gözlem Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi.Ankara: Gazi Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim Programları ve Öğretim (Öğretim İlke ve Yöntemleri)*.Ankara: Gazi Kitabevi (8. Baskı).

Küçükahmet, L. (2002). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, (13. Baskı).

Lock, R. (1998). *Fieldwork in the Life Sciences. International Journal of Science Education*. Vol. 20, No.

Mazman, F. (2007). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Gezi-Gözlem Metodunun Uygulanmasına İlişkin Bir Araştırma (Tokat Örneği). Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

MEB. Tebliğler Dergisi (1981). *Eğitim Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge*. Ankara: Sayı 2089.

Metin, E. (2006). *Turizm Destekli Tarih Eğitimi*. Sayı 8.

Özay, E. (2003). Ortaöğretim Coğrafya Eğitimi ve Öğretiminde Gezi-Gözlem Metodunun Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi ve Diğer Öğretim Metodlarıyla Karşılaştırılması. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Özkan, G. (2009). Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Ülkemizin Kaynakları Ünitesindeki Öğrenci Başarılarına Etkisi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Öztürk, C. (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Saban, A. (2000). *Öğrenme-Öğretme Süreci Yeni Teori Ve Yaklaşımlar*. Ankara: Yayın no:182.

Serin, E. (2003). İlköğretim İkinci Kademe Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin Uygulanma Durumu (Şanlıurfa Örneği). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Sönmez, V. (1994). *Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayınları, (7. Baskı).

Sözer, E. (1998). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1034, Eğitim Fakültesi Yayınları No:50.

Şentürk, P. (2009). Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Biyoteknoloji İle İlgili Temel Terim ve Kavramları Anlama ve Algılamalarının Araştırılması. Konya: Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Taşpınar, M. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Öğretim Yöntemleri*. (2. Baskı). Elazığ: Yayın No: 17.

Tetik, V. (2008). Genel Liselerde Sosyal Etkinliklerin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin Etkililiği. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Tunç, S. (2006). Gezi-Gözlem Yönteminin Coğrafya Eğitim Öğretimindeki Önemi, Öğrenci Başarısına Etkisi ve Diğer Öğretim Yöntemleriyle Karşılaştırılması. Ankara: Gazi Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Ünal, Ç. ve Çelikkaya, T. (2004).*İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler İle Bunların Uygulanma Sıklığı*.Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 11.

Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*.Ankara: Alkım Kitabevi.

Varış, F. (1978). *Eğitim Bilimine Giriş*.Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.

Yesilbursa, C. C. (2006). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihi Yerleri Kullanarak Tarih Konularının Öğretimi.Ankara: Gazi Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Yıldırım, R. (2012). İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Gezi-Gözlem Yönteminin Uygulanma Durumunun İncelenmesi. Afyon: Kocatepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

EKLER

Ek-1 : Anket Formu

Değerli meslektaşım,

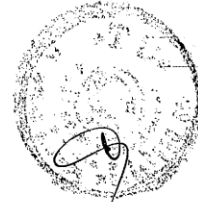
Bu ölçme aracı, Orta okul ve İlkokullarda öğretim yöntemlerinden gezi-gözlem ve inceleme metodunun uygulanmasında ortaya çıkan problemlere yönelik öğretmen görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada elde edilecek bulguların geçerliliği, sizin ölçme aracını cevaplamadaki içtenliğinize bağlıdır. Vereceğiniz bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacaktır. Lütfen cevaplanmamış ifade bırakmamaya dikkat ediniz. Duygu ve düşüncelerinizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz.

Araştırmaya yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Göksun ÖZ
İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet : () Bay () Bayan
2. Yaşınız : () 25 yaş ve altı () 26-35 yaş () 36-45 yaş () 46-54 yaş () 55 yaş ve üzeri
3. Mesleki kıdeminiz: () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve yukarı
4. Öğretmenlik kariyer basamağınız : () Aday Öğretmen () Öğretmen () Uzman öğretmen () Başöğretmen
5. Öğrenim Durumunuz : () Ön lisans () Lisans () Lisansüstü () Diğer (belirtiniz)
6. Branşınız: () Sosyal Bilgiler Öğretmenliği () Fen Bilimleri () Türkçe Öğretmenliği () Diğer Belirtiniz:
7. Çalıştığınız kurumdan memnun musunuz? () Evet () Hayır () Kısmen

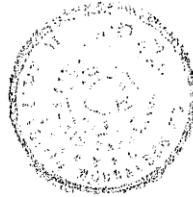
BÜLÜM II

Aşağıda gezi-gözlem tekniğinin uygulanmasında karşılaşılan olası zorluklar/ engeller verilmiştir. Bu zorluklarla/ engellerle karşılaşma durumunuzu derecelendiriniz. İstenen bilgileri dikkatlice okuyup "Hiç Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" seçeneklerinden size en uygun geleni "X" yazarak işaretleyiniz.		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Sınıf mevcutları gezi-gözlem tekniğini kullanmak için fazladır					
2	Gezi-gözlem tekniğini kullanmak için zaman buluyorum.					
3	Gezi yapılacak yerlere ulaşım için okul tarafından maddi imkânlar sınırlıdır					
4	Gezi-gözlem faaliyetlerinde okul tarafından öğrencilere yiyecek içecek gibi imkânlar sağlanır					
5	Okul idaresinin geziler konusunda tutumu olumludur.					
6	Okul idaresi gezi-gözlem faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda yeterli deneyime sahiptir.					
7	Gezi-gözlem faaliyetlerinde görevlendirilen öğretmen sayısı yeterlidir.					
8	Gezi-gözlem faaliyetleri öğretmenlerin gönüllülük esasına göre yapılır.					
9	Gezilerde zaman planlaması öğretmenler tarafından iyi bir şekilde yapılır					
10	Gezi gözlem prosedürleri gereklidir.					
11	Gezi-gözlem faaliyetlerinin hazırlığı kolaydır.					
12	Öğretmenler gezi-gözlem konusunda olumlu tutuma sahiptir.					
13	Öğretmenler gezi-gözlem tekniği hakkında yeterli bilgiye sahiptir.					
14	Öğretmenlerin gezi-gözlem faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda yeterli deneyime sahiptir.					
15	Gözlem gezisi yapacak uygun mekânlar mevcuttur.					
16	Öğretmenler gezi-gözlem tekniğini çalışılan temalarla ilişkilendirmektedir.					
17	Öğrenciler gezilerde kurallara uygun bir şekilde davranır.					
18	Öğrenciler gezi-gözlem faaliyetlerine katılmak isterler.					
19	Gezi-gözlem tekniğine ilişkin veliler yeterince bilgiye sahiptir.					
20	Veliler gezi masraflarını karşılamakta sıkıntı çekmezler.					
21	Gezi gözlem tekniği hakkında veliler olumlu düşüncelere sahiptir.					
22	Öğrencilerin arazide tehlikelerle (güneş çarpması, yıldırım düşmesi, yırtıcı veya zehirli hayvan tehlikeleri, kayalık ya da uçurum tehlikeleri gibi) karşılaşma olasılığı vardır.					
23	Ders konuları işlenirken gezi-gözlem tekniğinin ders konularına entegre edilmesi faydalıdır.					
24	Öğretmenler planlayacakları gezi-gözlem yerlerini önceden gidip görürler.					
25	Öğretmenler gezi-gözlem tekniğini kullanmadan önce gidilecek yerlerle ilgili broşür ya da pano hazırlarlar.					
26	Gezi-gözlem faaliyetleri genellikle amacına ulaşmaktadır.					
27	Gezi sırasında geziye katılan çocukların sağlığına ilişkin problemlerde öğretmenler ne yapacaklarını bilir.					
28	Gezi-gözlem yöntemini uygulamak için yeterli zaman mevcuttur.					
29	Gezi -gözlem tekniğinin uygulanması esnasında öğrencilerin soruları cevaplanmaktadır.					

Ek-2 : Anket Uygulanacak Okulların Listesi

ANKETİN UYGULANMASI PLANLANAN KURUMLAR

- 1-GÜNGÖREN İNCİRLİBAHÇE ORTAOKULU
- 2-GÜNGÖREN 75. YIL ORTAOKULU
- 3-GÜNGÖREN MUSTAFA KEMAL ORTAOKULU
- 4-GÜNGÖREN CUMHURİYET İLKOKULU
- 5-GÜNGÖREN ATATÜRK İLKOKULU
- 6-GÜNGÖREN DR.LÜTFİ KIRDAR İLKOKULU

Ek-3 : İzin Bildirim Dilekçesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.9534812
Konu: Göksun ÖZ

29.09.2015

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsüne)

İlgi: a) 11.09.2015 tarih ve 4820 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 18.09.2015 tarih ve 9424977 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Göksun ÖZ'ün "*Öğretim Yöntemlerinde Gezi - Gözlem ve İnceleme Metodunun Uygulanmasında Ortaya Çıkan Problemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri; İstanbul İli Güngören İlçesi Örneği*" konulu tezine dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, *uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması*, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Nesrin KAKIRMAN
Müdür a.
Müdür Yardımcı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Elektronik İmzalı Akl	
Sistemimizde Nücu	
Adı Soyadı:	Mualla ÇELEBİ
Önvanı:	Bölüm Şefi
Tarih:	18-09-2015
İmza:	

İl Millî Eğitim Müdürlüğü
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e168-4885-3fa6-94f1-d12d kodu ile teyit edilebilir.

Ek-4 : İzin Dilekçesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.9424977
Konu: Göksun ÖZ

18/09/2015

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi:a) İstanbul Aydın Üniversitesi'nin 11.09.2015 tarih ve 4820 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 15.09.2015 tarihli tutanağı.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Göksun ÖZ'ün "*Öğretim Yöntemlerinde Gezi - Gözlem ve İnceleme Metodunun Uygulanmasında Ortaya Çıkan Problemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri; İstanbul İli Güngören İlçesi Örneği*" konulu tezi kapsamında, ilimiz Güngören ilçesindeki ilk ve ortaokullarda; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
18/09/2015

Ahmet ÖNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2d14-9cd1-30d4-9a95-3b9f kodu ile teyit edilebilir.

Ek-5 : Anket Onay Yazısı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

THE REPUBLIC OF TURKEY
İSTANBUL AYDIN UNIVERSITY

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Sayı:B.30.2.AYD.0.41.00.00/0 20-1602

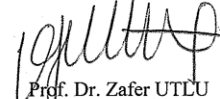
08.09.2015

Konu: ANKET

Sayın Göksun ÖZ

Enstitümüz Y1212.041303 numaralı İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Göksun ÖZ' ün "ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDEN GEZİ-GÖZLEM VE İNCELEME METODUNUN UYGULANMASINDA ORTAYA ÇIKAN PROBLEMLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ" adlı tez çalışması gereği "Kişisel Bilgi Formu" ve "Anket Soruları" ile ilgili anketleri 24.08.2015 tarih ve 2015/10 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Zafer UTLU
Enstitü Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı :Gökşun ÖZ

Doğum Tarihi ve Yeri : 21.06.1985 - Malatya

E-posta : goksun_oz@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans: 2007, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu BESYO
Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği

MESLEKİ DENEYİM:

2007-2008 Bağcılarİstanbul Ticaret Odası İlköğretim Okulu - İstanbul
2008-2009Güngören İncirli Bahçe İlköğretim Okulu - -İstanbul
2009-2010 KadışehriŞehit Doğan Özpolat Çok Programlı Lisesi - Yozgat
2010-2014 Güngören İncirli Bahçe İlköğretim Okulu -İstanbul
2014- Büyükçekmece Adem Çelik Ortaokulu - İstanbul

ÖDÜLLER:

2009 MEB. Takdir Belgesi
2014 MEB Başarı Belgesi